پرۆگرام و
پەیڕەوی ناوخۆی
یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان

کۆنگرەی چوار

پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆ

تیراژ : (٥٠٠٠)

چاپ : چاپخانەی حەمدی

چاپی دووەم

ساڵی چاپ : ٢٠٢١

دیزاین : ئەمیرە عومەر

بەرگ : هەرێم عوسمان

مەکتەبی گەشەپێدانی بیر و هۆشیاری

ئۆرگانێکی کەلتوری و پەروەردەییە، بەپێی پەیڕەوی ناوخۆی (ی. ن.ک) پەسەندکراو لە چوارەمین کۆنگرە لە ساڵی ٢٠٢٠ دامەزراوە، ئەرکەکەی بریتییە لەرەخساندنی زەمینەی هۆشیارکردنەوەی فیکری و سیاسی لەسەر بنەماکانی سۆشیالیست- دیموکرات، تۆکمەکردنی بەهاکانی دیموکراسی، سیکۆلاریزم، مافی مرۆڤ و دادی کۆمەڵایەتی ، تاوتوێکردنی بابەتەکانی بیری هاوچەرخ و دابینکردنی ئەدەبیاتی رێکخراوەیی، دەستەبەرکردنی ئامرازەکانی پەروەردەکردن و پێگەیاندنی کادیران لە بوارە جیاجیاکاندا، نووسینەوەی مێژووی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان و شۆڕشی نوێ و ڕۆڵی لە بوژاندنەوەی گیانی بەرگری و ئەرشیفکردن و دووبارە چاپکردنەوەی بڵاوکراوەکانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان.

مەکتەبی گەشەپێدانی بیر و هۆشیاری

سلێمانی - ٢٠٢١

پێڕست

پرۆگرام

دەروازە	٩
بەشی یەکەم :	
سۆشیالیست – دیموکرات	١٣
بەشی دووەم :	
ئامانجە گشتییەکان	١٥
بەشی سێیەم :	
ئامانجە سیاسییەکان	١٩
بەشی چوارەم :	
ئامانجە ئابوورییەکان	٢٢
بەشی پێنجەم :	
ئامانجە کۆمەڵایەتییەکان	٣٠

پەیڕەو

بەشی یەکەم:	
بنەما گشتییەکان	٥١

بەشی دووەم:	
ئەندامێتی، سزادان، پادداشتکردن...................	٥٥
بەشی سێیەم:	
کۆنگرە، کۆنگرەی نائاسایی، پلینیۆم، کۆنفرانسی گشتی	٦٥
بەشی چوارەم:	
ئەنجومەنی سەرکردایەتی	٧٤
بەشی پێنجەم:	
هاوسەرۆک	٨٨
بەشی شەشەم:	
مەکتەبی سیاسی	٩٥
بەشی حەوتەم:	
مەکتەبەکان	٩٩
بەشی هەشتەم:	
ئەنجومەنی باڵای سیاسی	١١٩
بەشی نۆیەم:	
حوکمە کۆتاییەکان	١٢٢

پرۆگرام

دەروازە ...

لەدوای هەرەسی شۆڕشی ئەیلول و لە ناوەڕاستی ساڵی ١٩٧٥ یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان (ی.ن.ک) وەک پێویستییەکی مێژوویی و شێوازی نوێی خەباتی بزووتنەوەی رزگاریخوازی گەلی کوردستان بە رابەرایەتی سەرۆک **مام جەلال** دامەزرا. دوای ساڵێکیش لە دامەزراندنییەوە خەباتی چەکداری دەست پێکردەوە و بەو جۆرە شۆڕشی نوێی گەلی کوردستانی هەڵگیرساند. لەدژی ستەم و زۆرداری رژێمی فاشیستی عێراق، شۆڕشی نوێ بووەوە ئومێدی دوای نائومێدی و هۆکارێک بوو بۆ هەستانەوەی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان.

لەو رۆژگارەوە تاکو ئەمڕۆ یەکێتیی بەچەندین وێستگەی جۆراوجۆردا تێپەڕیوە، بەڵام هەمیشە خۆی لەگەڵ هەلومەرجە نوێیەکان و شێوازی نوێی خەبات گونجاندووە، بۆیە وەک پێشەنگی بزووتنەوەی رزگاریخوازی گەلی کوردستان مایەوە و لەسەر ئاستی بزووتنەوەی

دیموکراسیخوازی عێـراقیش ڕۆڵێکـی مێژوویـی گەورەی گێـڕا. بەری ڕەنجـی خەبـات و قوربانییەکـانی (ی.ن.ک) و هێـزە ئازادیخوازەکـانی تـر ڕاپەڕیـن، هەڵبژاردنـی پەرلەمـان، دامەزرانـدنی حکـومەتی هەرێـم، جێگیرکردنـی سیسـتمی فیـدراڵی، ڕووخـانی دەسـەڵاتی دیکتـاتۆری، پەسـەندکردنی دەسـتوری نـوێی عێـراق کە تیایـدا سیسـتمی فیـدراڵی و پەرلەمانی جێگیرکران و بۆ یەکەمجاریش لە مێـژووی عێراقـدا کوردێک بوو بە سەرۆک کۆمار.

بە هۆکاری چەندین ئاستەنگی گـەورە بەسـتنی کـۆنگرەی چوارەم زۆر دواکەوت ، چونکە لەنێوانی هەردوو کۆنگرە گەلی کوردستان بەگشتی و یەکێتیش بەتایبـەت بـە هەلومـەرجێکی زۆر ناڵەباردا تێپەڕین. سەرەڕای ئەوەش ، لە بارودۆخێکی پڕ لە قەیـران و گۆڕانکـاری لـە کوردسـتان، عێـراق، ڕۆژهەڵاتـی ناوەڕاست ڕۆژانی (٢١-٢٥/١٢/٢٠١٩) لە شاری سلێمانی و بە چاودێری کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانی عێـراق و دەسـتەیەکی دادوەران ، بە بەشـداری (١٠٩٠) هەزار و نەوەد ئەندام و لەژێر دروشمی **نوێبوونەوە** چوارەمین کۆنگرەی خـۆی بەسـت ، لەو کـۆنگرەیەدا ، بڕیـار لەپێکهێنـانی

ئەنجـومەنی بـاڵای سیاسـی و متمـانە بە سـەرۆکەکەی درا، ئەنجـومەنی سـەرکردایەتی هەڵبژێـردرا، پـڕۆژەی پرۆگـرام و پەیـڕەو وەک بنەمـا وەرگیـران و دەسـەڵاتی پێـداچوونەوە و پەسەندکردنیان بە ئەنجومەنی سەرکردایەتی سپێردرا.

لەپێنـاوی بەرجەسـتەکردنی دروشـمی **نوێبـوونەوە** بە شێوازێکی نوێ، ئەنـدامانی ئەنجـومەنی سـەرکردایەتی بەپێـی بازنەی جـوگرافی، بە بەشـداری ژنـان و گەنجـان هەڵبـژارد و سیسـتمی هاوسـەرۆکی بـۆ بەڕێـوەبردنی (ی.ن.ک)ی دوای قۆناغی سەرۆک مام جەلال پەسەندکرد.

پەیڕەوی ناوخۆ بەپێی پەیکەری نوێی یەکێتیی کە لەگەڵ کـاری دامـەزراوەیی و هەڵبژاردنـەکان گونجێنـدرا و سـێ پرنسیپی(بە کۆمەڵ بڕیـاردان، چـاودێریکردن و دابەشـکردنی ئەرک و لێپرسراوێتی) بە بنەمـای سـەرەکی کـارکردن جێگیـر کرا.

یەکێتـی وەک هێزێکـی سۆشیالیسـت - دیمـوکرات، خەبـاتگێڕ و ئـازادیخواز تێدەکۆشـێت لەپێنـاوی: دەسـتەبەرکردنی مافەکـانی تـاک و کـۆمەڵ، دادپەروەریـی

کۆمەڵایەتی، بەشداری پێکردنی ژنان و لاوان لە پرۆسێسی (سیاسی، بەڕێوەبردن و بڕیاردان)، یەکسانی جێندەری، پێکەوەژیانی ئاشتیانە، داکۆکیکردن لە مافی پێکهاتە نەتەوەیی و ئاینییەکان، جێبەجێکردنی ماددەی (١٤٠)ی دەستوری عێراق، هەڵوەشاندنەوەی سەرجەم یاسا و بڕیارە ستەمکارەکانی رژێمی بەعس، دەستەبەرکردنی خۆشگوزەرانی، مافی کرێکاران، هەلی کار، پاراستنی ژینگە و ئارامی لە ژێر سایەی حوکمڕانیەکی دروست و سەقامگیر.

یەکێتیی لە چوارچێوەی دەستور و لە رێگای فراکسیۆنەکانی لە پەرلەمانی عێراق، پەرلەمانی کوردستان، ئەنجومەنی پارێزگاکان و تیمەکانی لە هەردوو حکومەتی فیدراڵ و هەرێم و ئۆرگانەکانی تری هەوڵدەدات بۆ جێبەجێکردنی ئامانجەکانی ئەم پرۆگرامە.

بەشی یەکەم
سۆشیالیست - دیموکرات

یەکێتیی حزبێکی سۆشیالیست - دیموکراتی گەلی کوردستانە. لەپێناوی جێبەجێکردنی بنەماکانی سۆشیالیست - دیموکرات، بەتایبەت بنیاتنانی کۆمەڵگایەکی خۆشگوزەران و ژیانێکی سەردەمیانە بۆ تەواوی تاکەکانی کۆمەڵ تێدەکۆشێت.

بەوپێیەی کە (ی.ن.ک) ئەندامی سۆشیالیست ئینتەرناشناڵە (SI) لەسەر ئاستی ناوخۆ و جیهان، بە رەچاوکردنی تایبەتمەندی هەلومەرجەکانی کوردستان و عێراق، پابەندە بە سیاسەت و جیهانبینی سۆشیالیست ئینتەرناشناڵ.

هێڵەگشتییەکانی بریتین لە فرەیی سیاسی، ئازادی بیروبۆچوون، ئازادی راگەیاندن، ئاشتیپارێزی، سۆلیداریتی، پاراستن و دەستەبەرکردنی شکۆمەندی مرۆڤ و

دابەشکردنەوەی دادپەروەرانەی داهاتەکان بەسەر تەواوی هاوڵاتیان لە ڕێگای دابینکردنی پەروەردە، خوێندن، نیشتەجێکردن، بیمەی کۆمەڵایەتی، بیمەی تەندروستی، یەکسانی لە دابینکردنی هەلی کار، پێویستییەکانی خاوەن پێداویستیيە تایبەتەکان ، پێکەوەژیان بە ئەرکی سەرشانی خۆی دەزانێت و لەپێناوی مافی چارەی خۆنووسینی گەلان و ئاشتی هەمیشەیی لەبەر ڕۆشنایی ڕێککەوتنە نێودەوڵەتییەکان هاوشانی هێزە مەدەنییە کوردستانی ، عێراقی و جیهانییەکان تێدەکۆشێت.

بەشی دووەم

ئامانجە گشتییەکان :

١) تێدەکۆشێت لە پێناوی ئاشتی ، دیموکراسی ، مافی مرۆڤ ، مافی چارەی خۆنووسین ، ئازادی ، لێبوردەیی ، دادپەروەریی کۆمەڵایەتی ، سەروەریی یاسا ، مافی هاوڵاتیبوون ، کۆمەڵی مەدەنی ، سیستمی سیکۆلار ، هاوکاری و سۆلیداریتی ، پێکەوەژیانی گەلان بە ئاشتی و ئارامی لە سەر بنەمای ڕێزگرتن لە مافەکانی یەکتر. هاوکات دژی دیکتاتۆری ، جەنگ ، داگیرکردن ، چەوساندنەوە ، هەژاری ، گەندەڵی ، جیاکاریی (نەتەوەیی ، رەگەزی، ئاینی و ئاینزایی) ، شۆفێنیزم ، کۆنەپەرستی و تیرۆریزمە.

٢) پابەندبوون بە جارنامەی جیهانی مافی مرۆڤ و تێکڕای رێککەوتننامە و پرۆتۆکۆلە نێودەوڵەتییەکانی پەیوەست بە مافەکانی مرۆڤ.

٣) بەدیهێنانی مافی چارەی خۆنووسین بۆ گەلی کوردستان بەشێوازێکی دیموکراسییانە.

٤) پاراستن و گەشەپێدانی سیستمی دیموکراتی، فیدراڵی و پارلەمانی لە عێراق.

٥) جێبەجێکردنی سەرجەم مافە یاسایی و دەستورییەکانی خەڵکی کوردستان بەتایبەت و عێراق بە گشتی.

٦) پابەندبوون و پشتیوانیکردن لەمافە دەستورییەکانی سەرجەم پێکهاتە نەتەوەیی و ئایینی و ئاینزاییەکانی کوردستان و عێراق.

٧) جێگیرکردنی ئاشتی و ئاسایش لە کوردستان و عێراق بە تایبەتی، خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و جیهان بە گشتی، لەسەر بنەمای رێزگرتنی بەرامبەر، بەرژەوەندیی هاوبەش و بە ئاشتی پێکەوەژیانی گەلان.

٨) تێکۆشان بۆ جێبەجێکردنی ئەو ڕێککەوتننامە نێودەوڵەتییانەی پەیوەستن بە نەهێشتنی چەکی کۆمەڵکوژ ، قەدەغەکردنی بەکارهێنانیان، ناساندنی کۆمەڵکوژییەکانی: کیمیاباران ، ئەنفال، جینۆسایدی ئێزدییەکان ، کوردانی فەیلی ، بارزانییەکان ، سپایکەر ، باشوور و ناوەڕاستی عێراق و تەواوی قوربانییانی دەستی تێرۆر و قەرەبووکردنەوەی زیانلێکەوتوان.

٩) پشتیوانیکردن لە چارەسەری ئاشتییانە و دیموکراتییانەی کێشەی گەلی کورد لە ناوچەکەدا.

١٠) ئاساییکردنەوەی بارودۆخی کوردستان ، سڕینەوەی ئاسەواری شەڕی ناوخۆ ، دوو ئیدارەیی و چارەسەرکردنی لێکەوتەکانی.

١١) هەمووارکردنەوە و پەسەندکردنی پڕۆژەی دەستورێکی مەدەنی و پارلەمانی بۆ هەرێمی کوردستان .

١٢) پتەوکردنی پەیوەندییەکان و هاوپەیمانی لەگەڵ هێزە دیموکراسیخواز و نیشتمانییەکان ، لەپێناو بەرژەوەندییە باڵا و هاوبەشەکانی گەلانی کوردستان و عێراق.

١٣) بە دامەزراوەییکردن و بێلایەنکردن و یەکخستنەوەی سەرجەم هێزە چەکدارەکان لەژێر سایەی ئاڵای نیشتمان.

بەشی سێیەم

ئامانجە سیاسییەکان :

١) چارەسەرکردنی کێشە هەڵواسراوەکانی نێوان هەرێمی کوردستان و حکومەتی فیدراڵ لەرێی دانوستان و بەپشت بەستن بە جێبەجێکردنی دەستوری عێراق ، لەسەر بنەمای لێکتێگەیشتن ، هاوبەشێتی راستەقینە و سازانی لایەن و پێکهاتەکان.

٢) جیاکردنەوەی دەسەڵاتەکانی : یاسادانان ، جێبەجێکردن و دادوەری ، دەستەبەرکردنی سەربەخۆیی دەسەڵاتی دادوەری.

٣) پابەندبوون بە بنەما دیموکراتییەکان و دەستاودەستکردنی ئاشتیانەی دەسەڵات لە هەموو ئاستەکان.

٤) دەستەبەرکردنی ئازادی رادەربڕین ، مانگرتن ، رێپێوان و خۆپیشاندانی ئاشتییانە بۆ سەرجەم تاک و چین و توێژەکانی کۆمەڵ.

٥) داکۆکیکردن لە یەکسانی جێندەری ، مافی ژنان و پەیڕەوکردنی جیاکاریی ئەرێنی ، لەپێناو هاوتاکردنی ژن و پیاو لەماف و ئەرکەکانیاندا.

٦) بەهێزکردنی دەسەڵاتی چوارەم و پاراستنی ژیانی ڕۆژنامەنووسان لە هەرێمی کوردستان بە تایبەت و عێراق بە گشتی و فەراهەمکردنی ئازادی رادەربڕین.

٧) دامەزراندنی ئەنجومەنی فیدراڵ ، لەپێناو تەواوکردنی دامەزراوەی یاسادانان و هاوسەنگی نێوان هەرێم و پارێزگاکان.

٨) ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێم:

أ) مادەی (١٤٠) ی دەستور بنەما و نەخشەڕێگای چارەسەری کێشەی ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێم دەبێت و وەک خۆی جێبەجێبکرێت.

ب) دیدو تێڕوانینە سیاسی و ستراتیژییەکانی سەرۆک مام جەلال دەبنە بەرنامەی کاری چارەسەری کێشە هەڵواسراوەکانی نێوان حکومەتی فیدراڵ و هەرێم .

ج) هەڵوەشاندنەوەی تەواوی یاسا و بڕیارەکانی (**مجلس قيادة الثورة**) و (**لجنة شؤون الشمال**) دەرهەق بە

کەرکـوک ، شـەنگال ، دەشـتی نەیـنەوا ، مـەخمور ، خورماتو ، خانەقین و نـاوچە کوردسـتانییەکانی تـری دەرەوەی هەرێم.

د) سـرینەوە و نەهێشـتنی تەواوی لێکەوتەکـانی ریفرانـدۆم، ئاسـاییکردنەوەی دۆخـی نـاوچە کوردسـتانییەکانی دەرەوەی هەرێـم ، بە هاوبەشـی بەڕێوەبردن و پاراسـتنی ئاسایشـی ناوچەکـان بەپێـی دەستور و سازانی نیشتمانی.

هـ) بایەخدان بە کەلتوری فرەیی و پاراستنی رەسەنایەتی خەڵکی ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێم .

و) هاندانی لاوان بۆ بەشداریکردن لە دامودەزگا سەربازی و مەدەنییەکانی حکومەتی هەرێم و فیدراڵ.

ز) گـرتنەبەری تەواوی رێکـارە مەدەنییەکـان بـۆ جێبەجێکردنـی دەسـتور و خواسـتەکانی خەڵکـی رەسەنی ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێم.

بەشی چوارەم
ئامانجە ئابوورییەکان

یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان کاردەکات بۆ گەشەپێدانی سیستەمی ئابوری ، بازاڕی ئازاد دوور لە قۆرغکاری ، پشتیوانیکردن لە پلان و هەمەجۆرکردنی سەرچاوەکانی داهات ، بەهێزکردنی ژێرخانی ئابوری و هەموارکردنەوەی یاسا بەرکارەکان بە شێوازێکی سەردەمیانە لەپێناوی گەشەو پەرەپێدانی ئابوریی کوردستان و عێراق.

یەکەم : کەرتی کشتوکاڵ

کەرتی کشتوکاڵ ژێرخان و سەرچاوەیەکی گرنگی ئابوری و بژێوی ژیانی دانیشتوانە ، پەرەپێدان و داڕشتنی سیاسەتێکی تۆکمەی پێویستە ، بەدیهێنانی ئاسایشی خۆراک لە ڕێی چارەسەرکردنی کێشە یاساییەکانی کەرتی کشتوکاڵ ، کێشەی خاوەندارێتی زەوی ، پاراستنی مافی جوتیاران ، داڕشتنی پلانی ستراتیژی بەم شێوەیەی خوارەوە:

١) پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو ، دارشتنی ستراتیژێکی هاوچەرخ ، دروستکردنی بەنداو ، سوود وەرگرتن لە رووبار و دەریاچەکان.

٢) هاندانی کۆمپانیا کشتوکاڵییەکان ، بەرفراوانکردنی ناوەندەکانی بەرهەمهێنان ، ئاراستەکردنی جوتیاران ، پشتگیریکردنی وەبەرهێنەران لە بەرهەمهێنانی بەروبومی جۆراوجۆر و پێداویستییەکانیان.

٣) گرنگیدان بە بانکی کشتوکاڵی و دەرکردنی رێنمایی پێویست بە مەبەستی ئاسانکاری بۆ سەرخستنی پڕۆژەکان.

٤) گەشەپێدانی سامانی (ئاژەڵداری ، پەلەوەری ، هەنگەڵان و ماسی) ، فراوانکردن و پێشخستنی ناوەندەکانی ڤێتێرنەری.

٥) دابینکردن و بەکارهێنانی تازەترین شێوازەکانی ئامێری تەکنەلۆژیای کشتوکاڵی ، بەرەو گەشەپێدانی ناوەندەکانی لێکۆڵینەوە ، پەرەپێدان و زیادکردنی بەرهەمهێنانی تۆو ، گوڵ و نەمام .

٦) پاراستنی لەوەڕگا و دارستانە سروشتییەکان و قەدەغەکردنی راوی نایاسایی.

٧) بوژاندنەوە و گەشەپێدانی گوندەکان وەک ناوەندێکی هاندان بۆ پێشخستن و پشتیوانیکردنی بەروبومە کشتوکاڵییە ناوخۆییەکان.

٨) چارەسەرکردنی کێشەی زەوی و زاری جوتیاران.

٩) گرنگیدان بە توێژینەوەی زانستی و دەرچووانی زانکۆ و پەیمانگا کشتوکاڵییەکان.

١٠) بە پیشەسازیکردنی کشتوکاڵ و گرنگیدان بە پیشەسازی خۆراک.

دووەم : کەرتی پیشەسازی و وزە و کانزاکان

بە ئامانجی پەرەپێدانی کەرتی پیشەسازی و کانزاکان بە جۆرێک بتوانێت سەرجەم پێداویستییە ناوخۆییەکان دابین و هەناردە بکات:

١) دارشتنی ستراتیژی پیشەسازی بەهاوکاری کەرتی تایبەت ، بۆ نوێکردنەوەی کارگەکان ، دامەزراندنی کارگەی نوێ ، بە تایبەتی ئەوانەی کە پشت بە کەرەستەی خاوی ناوخۆیی دەبەستن و خستنەگەڕی دەستی کاری ناوخۆ.

٢) گەشەپێدانی سیستمی بانکی پیشەسازی و هاوکاریکردنی سەرمایەگوزاری لەو بوارە.

٣) دابینکردنی سەرچاوەکانی وزەی کارەبا و سووتەمەنی هەمەجۆر بۆ پڕۆژە پیشەسازییەکان.

٤) گەشەپێدان و پاراستنی بەرهەمە پیشەسازییەکانی ناوخۆ لە ڕێگای یاسا و سیاسەتە ئابورییەکانەوە.

٥) هەوڵدان بۆ دەرکردنی یاسایەکی هاندەر و گونجاو بۆ کارگە و کۆمپانیاکانی هەرێمی کوردستان بە رەچاوکردنی پاراستنی ڕێنماییە ژینگەییەکان.

٦) هەوڵدان بۆ دامەزراندنی کۆمپانیاکانی دەرهێنان و بە بازاڕکردن و دامەزراندنی سندوقی داهاتە نەوتییەکان.

٧) دابینکردنی وزەی کارەبا، سوود وەرگرتن لە سەرچاوەکانی بەرهەمهێنانی وزە وەک: خۆر ، با ، هایدرۆلیک و بەنداو.

٨) دروستکردنی کارگەی پیترۆ کیمیایی و دامەزراندنی پاڵاوگەی پێویست بە ستانداردی جیهانی.

سێیەم : کەرتی دارایی

١) هەوڵدان بۆ فرە سەرچاوەکردنی داهاتەکانی هەرێم لە ڕێی هەمەجۆرکردنی چالاکییە بەرهەمدارەکان و پەرەپێدانی سەرچاوەکانی تری داهات.

٢) هەوڵدان بۆ هەمووارکردنەوەی یاساکانی باج و رسومات ، بە جۆرێک کە رۆڵی لە پێشخستنی ئابوری و دابینکردنی دادوەریی کۆمەڵایەتی هەبێت.

٣) دامەزراندن و پەرەپێدانی سیستمی بانکی بە شێوازێکی سەردەمیانە کە توانای دابینکردنی هەموو خزمەتگوزارییە بانکییەکان و دەستەبەرکردنی متمانەی بانکە جیهانییەکانی هەبێت.

چوارەم : کەرتی کارگێڕی

١) کارکردن بەسیستمی لامەرکەزی کارگێڕی و دارایی لەپێناو رەخساندنی دەرفەت بۆ هەمووان و بەشداریپێکردنی دانیشتوانی ناوچە جیاوازەکان لە دارشتنی پلان و بەڕێوەبردنی کاروباری وڵات.

٢) جێبەجێکردنی پرنسیپی کەسی شیاو بۆ شوێنی شیاو.

٣) دارشتنی سیاسەتێکی کارگێڕی روون و رەچاوکردنی پێوەرەکانی لێپرسینەوە و شەفافیەت.

٤) گەشەپێدانی کارگێڕی و راهێنان و مەشقپێکردنی کارمەندان.

٥) کارکردن بە سیستمی حکومەتی ئەلیکترۆنی.

٦) کارکردن بە سیستمی هاوبەشێتی کەرتی گشتی و کەرتی تایبەت .

پێنجەم : کەرتی تایبەت

١) رەخساندنی ژینگەیەکی لەباری وەبەرهێنان بە هەموارکردنەوەی یاسا بەرکارەکانی وەک کار ، تۆمارکردنی موڵکایەتی ، پێدانی قەرز ، بەکرێدان و پێدانی مۆڵەت و ... هتد .

٢) دەستەبەرکردنی دەرفەتی یەکسان بۆ کێبڕکێی نێوان کەرتی گشتی ، تێکەڵ و تایبەت ، لە هەموو ئاستە کارگێڕییەکان .

٣) گرنگیدان بە رۆڵی کەرتی تایبەت لە دارِشتنی پـلان و سیاسەتە ئابورییەکاندا.

شەشەم : پرۆژەی بچوك و مامناوەند

دارِشتنی ستراتیژ و پلانـی گونجاو بـۆ پـرۆژەی بچوک و مامناوەند ، وەک سەرچاوەیەکی دیاری رەخساندنی هەلی کار و بەگەڕخستنی سەرمایەی بچوک و پترکردنی بەرهەمهێنان.

حەوتەم : گەشتوگوزار

دارِشـتنی پلانێکـی سـتراتیژی بـۆ گەشـەپێدانی کەرتـی گەشتوگوزار لە کوردستان .

هەشتەم : بەگژاچوونەوەی گەندەڵی

١) رێکخســتنی هەڵمەتــی نیشــتمانی هەمەلایەنە و هۆشــیارکردنەوە و دانــانی پلانــی لەبــار بــۆ بەگژاچــوونەوەی گەنــدەڵی لە هەمــوو ئاســت و بوارەکاندا.

٢) پەیڕەوکردنـی شـەفافیەت لە سـەرجەم بوارەکـانی کەرتی گشتی، تێکەڵ و تایبەت.

٣) دەستەبەرکردنی مافی بەدەستهێنانی زانیاری لە سەرجەم بوارەکان بەپێی یاسا کارپێکراوەکان.

٤) پشتگیریکردنی دەسەڵاتی دادوەری و دەزگا چاودێرییەکان و هاوکاریکردنی رێکخراوە ناحکومییەکان بۆ بەگژاچوونەوەی گەندەڵی.

بەشی پێنجەم
ئامانجە کۆمەڵایەتییەکان

یەکەم: گەشەپێدانی کۆمەڵایەتی

١) رەخساندنی دەرفەت و زەمینەی یاسایی و ئابوری بۆ نەهێشتنی بێکاری .

٢) دەرچوواندنی یاسا بۆ دابینکردنی بیمەی بێکاری و کۆمەڵایەتیی هاوسەنگ بۆ تاک و خێزان.

٣) هەمووارکردنەوە و پێداچوونەوە بە یاسا و سیستمەکانی چاکسازی کۆمەڵایەتی .

٤) پاراستن و دابینکردنی مافەکانی مرۆڤ ، ژنان و منداڵان لە رێگەی جێبەجێکردنی رێکەوتننامە نێودەوڵەتییەکان .

٥) هەموارکردنەوەی یاسای خانەنشینی بە رەچاوکردنی کەمکردنەوەی جیاوازی و دەستەبەرکردنی دادپەروەری و دابینکردنی ژیانێکی شایستە بۆیان.

٦) چارەسەرکردنی ئاسەوارە کۆمەڵایەتی و سیاسییەکانی کەسوکاری قوربانییانی جینۆساید (فەیلییەکان ، بارزانییەکان، کیمیابارانکراوان ، ئەنفالکراوان و ئێزیدییەکان) و شەڕی تیرۆرستانی داعش بەپێی یاسا.

٧) کارکردن بۆ پاراستنی کۆمەڵ لە ماددە هۆشبەرەکان بەپێی یاسا کارپێکراوەکان و کردنەوەی سەنتەری چارەسەرکردنی ئالودەبوان .

٨) کردنەوەی سەنتەری زانستی بۆ چارەسەر و راهێنانەوەی قوربانییانی دەستی تیرۆرستانی شەڕی داعش.

دووەم: گەشەپێدانی مرۆیی

١) گرتنەبەری ستراتیژی گەشەپێدانی توانا و سەرچاوە مرۆییەکان.

٢) پەرەپێدانی سیستمی خوێندنی هاوچەرخ، راهێنان و مەشق پێکردن و دابینکردنی چوارچێوەیەکی

دامەزراوەیی کە لەگەڵ بەرنامەکانی تری گەشەکردنی هەرێمدا گونجاو بێت.

٣) هەماهەنگی هەمەلایەنە لە نێوان سیاسەتی دانیشتوان و سیاسەتەکانی بەگەڕخستن و هێزی کار و سیاسەتەکانی خوێندن و ستراتیژی گەشەپێدان.

سێیەم: کەسوکاری شەهیدان و فەیلییەکان و قوربانییانی ئەنفال و کیمیاباران و جینۆسایدی ئێزدییەکان

١) کارکردن بۆ دابینکردنی ژیان و گوزەرانێکی شایستە بۆ کەسوکاری شەهیدە نەمرەکانی شۆڕش، قوربانییانی ئەنفال، کیمیاباران، جینۆسایدی ئێزدییەکان و شەهیدانی دەستی تیرۆر و هەوڵدان بۆ قەرەبووکردنەوەی زیانلێکەوتوانی ئەو کارەساتانە.

٢) گرنگیدان بە منداڵانی شەهیدان و کارئاسانیکردن بۆ تەواوکردنی خوێندن لەناوەوە و دەرەوەی وڵاتدا.

٣) زینــدوو راگرتنــی نــاو و یادەوەرییــان بە شــێوازی جۆراوجۆر .

٤) بەردەوامبــوون لە هەڵمەتــی گەڕان و هەڵــدانەوەی گــۆڕە بەکۆمەڵەکــانی ئەنفــالکراوان و هێنــانەوەی روفاتەکانیان .

٥) کــارکردن بــۆ ناســاندنی جینۆســایدی ئەنفــال و کیمیاباران و ئێزیدییەکان.

٦) کارکردن بۆ دادگاییکردنی ئەو کەسانەی دەستیان هەبــووە لە شــاڵاوەکانی ئەنفــال و کیمیابــاران و شەهیدکردنی رۆڵەکانی گەلی کوردستان.

٧) جێبەجێکردنی مادەی (١٣٢)ی دەستوری عێراق لە هەرێمی کوردستان.

٨) کــردنەوەی مۆزەخــانەی تــایبەت بە شــەهیدان و قوربانییانی ئەنفال و جینۆسایدی ئێزدییەکان.

٩) هەوڵدان بۆ دۆزینەوەو گەڕاندنەوەی روفــاتی پیــرۆزی ئێزیــدییەکان و قوربانییــانی دەســتی تێرۆریســتانی داعش و بەردەوام بوون بـۆ دۆزینـەوەی چارەنوسـی بێسەر و شوێنەکان.

چوارەم : زیندانییە سیاسییەکان

١) جێبەجێکردنی یاسای ژمارە (٤)ی ساڵی (٢٠٠٦)ی هەموارکراو لە پەرلەمانی عێراق، تایبەت بە زامنکردنی مافی زیندانییانی سیاسی هەرێمی کوردستان هاوشێوەی زیندانییانی سیاسی عێراق.

٢) چارەسەرکردنی زیندانی سیاسی نەخۆش لەناوەوە و دەرەوەی وڵات لەسەر ئەرکی حکومەت.

٣) تەرخانکردنی زەوی و دابینکردنی مووچەی شایستە بۆ ئەو زیندانییە سیاسییانەی کە تا ئێستا سوودمەند نەبوون.

پێنجەم: کەمئەندامانی سەنگەر و خاوەن پێداویستییە تایبەتەکان

١) جێبەجێکردنی سەرجەم برگەکانی یاسای ژمارە (٣٤)ی ساڵی (٢٠٠٧)ی تایبەت بە خانەنشینکردنی (کەمئەندامانی سەنگەر) ، کە لە پەرلەمانی کوردستانەوە دەرکراوە.

٢) دابینکردنــی زەمــاڵەی خوێنــدن بــۆ کەمئەنــدامانی سەنگەر و کـوڕ و کچیـان، دابینکردنـی خـەرجی بـۆ خوێنــدن بۆیـان لەنـاوەوە و دەرەوەی وڵات بەپێــی مەرجەکانی خوێندن.

٣) دابینکردنی یەکەی نیشتەجێبوون لە ڕێگەی پێـدانی زەوی یان دروستکردنی کـۆمەڵگەی نیشـتەجێبوونی تــایبەت بە کەمئەنـدامانی سـەنگەر کە پێداویسـتی کەمئەندامانی تێدا ڕەچاو بکرێت .

٤) هاوکــاریکردنی تەواوی کەمئەنـدامانی سـەنگەر بــۆ وەرگرتنی چارەسەری پزیشکی.

٥) کردنەوەی چەند سەنتەرێکی کۆمەڵایەتی و وەرزشی و پیشەیی لە شار و شارۆچکەکان بۆ کەمئەنـدامانی سەنگەر.

٦) دیـاریکردنی ڕۆژێـک بە نـاوی ڕۆژی کەمئەنـدامانی سەنگەر.

٧) دیــاریکردن و دابینکردنــی منحەیەکـی گونجـاو بــۆ بەخێــوکەری کەمئەنــدامان بە گــوێرەی یاســا بەرکارەکان.

شەشەم: تێکۆشەر و پێشمەرگە دێرینەکان

١) جێبەجێکردنی یاساکانی تایبەت بە راژە و خزمەتی پێشمەرگە دێرینەکان.

٢) دابینکردنی زەوی یان یەکەی نیشتەجێبوون بۆ ئەو پێشمەرگە دێرینانەی کە تا ئێستا سوودمەند نەبوون.

٣) دابینکردنی ئیمتیازاتی ژنانی شاخ بەپێی سالآنی خەبات.

حەوتەم: ژنان

١) خەباتکردن بۆ یەکسانی و چەسپاندنی مافەکانی ژنان لە چوارچێوەی بەڵگەنامە نێودەوڵەتییەکان ، بە تایبەت جاڕنامەی جیهانی مافەکانی ژنان (پەیماننامەی سیداو).

٢) کارکردن بۆ رەخساندنی زەمینەیەکی لەبار بۆ دابینکردنی ئابوورییەکی سەربەخۆ بۆ ژنان لە رێگەی پرۆژەی هەمەجۆرەوە.

٣) بەگژاچوونەوە و ڕێگریکردن، لە هەرجۆرە تێـڕوانین و بیـرو باوەڕێـک کە بانگەشـە بـۆ جیاکـاریی ڕەگەزی بکات .

٤) بڵاوکــردنەوەی کەلتــوری یەکســانی لە کۆمەڵــدا و ڕێکخســـتن و پاراســـتنی مافەکـــانی ژنـــان و ڕەنگدانەوەی لەناو یاساکاندا .

هەشتەم: کوردستانییانی هەندەران

بــەهۆی ناســەقامگیری دۆخــی ئــەمنی و بــاری ئــابوری نــاوخۆی وڵاتەوە، ژمــارەیەکی زۆری هاوڵاتیــان ڕوویــان لە هەندەران کردووە، بۆیە (ی.ن.ک) هەوڵ دەدات بۆ:

١) سوودوەرگرتن لە توانا و شارەزاییان.

٢) بەهێزکردنی ئینتیمای نیشتمانی و نەتەوەیـی لەنـاو ئەو نەوەیەی لە هەندەران لەدایک بوون و ژیاون.

٣) گرنگیـدان بە ڕۆڵ و پێگەیـان بـۆ ئەوەی بتـوانن بە شێوازێکی مەدەنییانە و دیبلۆماسییانە ڕۆڵی خۆیان بگێــڕن وەک گروپــی فشــار لەســەر ناوەنــدەکانی بڕیــاری جیهــانی و ڕێکخــراوە نێودەوڵەتییەکــان و

وڵاتـانی جیهـان بـۆ ناسـاندن و پشـتیوانیکردن لە پرسە نەتەوەیی و نیشتمانییەکان.

٤) هەماهەنگیکردن لەگەڵ عێراقییەکانی دەرەوەی وڵات.

نۆیەم: لاوان

لاوان سـەرمایەی هەرە گەورە و بە نرخـی کـۆمەڵ و داهاتووی وڵاتن، لەو روانگەیەوە لەپێناو ئایندەیەکی گەش و شایستەدا (ی.ن.ک) خەبات دەکات بۆ :

١) پێگەیانـدنیان و دۆزینـەوەی هەلـی کـار بۆیـان ، خستنەگەڕی تواناکانیان لە ناوخۆ و دەرەوەدا.

٢) رەخسـاندنی هەلـومەرجی فـراوان بـۆ پەرەپێـدانی ئازادانەی توانا و بەهرەکانی لاوان و گەشـەپێدانیان لە رێـی دابینکردنـی دەرفەتەکـانی بەشـداربوون لە سەرجەم کایەکاندا.

٣) دابینکردنـی زەمیـنەی ئـابوری و کـۆمەڵایەتی بـۆ لاوانـی کـوڕ و کـچ لە پێکهێنـانی خێـزان و نیشتەجێبووندا.

٤) دروستکردنی کەشی ئازاد بۆ لاوان بۆ بەشداربوونیان بە شێوەیەکی چالاک لە دروستکردنی بڕیاری سیاسی و ئابوریدا.

٥) گەشەپێدان و زیادکردنی سەنتەرەکانی راهێنان و پێگەیاندنی لاوان و دروستکردنی تۆڕی پەیوەندی نێوان لاوانی کوردستان و بەستنەوەیان بە لاوانی عێراق و ناوچەکە و جیهانەوە.

٦) پراکتیککردنی میکانیزمی مۆدێرن لە پێکهێنانی رێکخراوەکانی لاواندا، تا بتوانن بە ئازادانە گوزارشت لە بیروبۆچوونی خۆیان بکەن.

٧) پەروەردەکردنی لاوان بە گیانێکی سەردەمیانە بۆ زیاتر خۆشەویستی خاک و بەهێزکردنی ئینتیمای نیشتمانییان.

دەیەم: وەرزش

(ی.ن.ک) هەوڵ دەدات بۆ:

١) هۆشیارکردنەوەی لاوان بۆ بەردەوامبوون لە چالاکی وەرزشیدا.

٢) دامەزراندنی یانەی وەرزشی تایبەت بە بوارە جیاوازەکانی وەرزش لە شار و شارۆچکەکانی کوردستاندا.

٣) بنیاتنانی ژێرخانی وەرزشی لە شارەکاندا وەک یاریگا، مەلەوانگە و هۆڵی داخراو.

٤) دامەزراندنی بنکەی تەندروستی وەرزشی بۆ چارەسەرکردنی سروشتی و نەشتەرگەری وەرزشی لە شارە گەورەکاندا.

٥) دابینکردنی بودجەیەکی گونجاو بۆ یانە و یەکێتییە وەرزشییەکان بۆ ئەنجامدانی کاری وەرزشی.

٦) دامەزراندنی کەناڵی ئاسمانی وەرزشی بۆ گرنگیدان بە رۆڵی وەرزش لە کوردستاندا.

٧) دابینکردنی توانای دارایی بۆ هێنانی راهێنەری پسپۆڕ بۆ راهێنانی تیپەکان و دادوەرە وەرزشییەکان بە نوێترین بنەماکانی پەروەردە و یاسای وەرزشی.

٨) گرنگیدان بە تیپە میللییەکان و بەرزکردنەوەی تواناکانیان.

یازدەیەم: پەروەردە و خوێندنی باڵا

١) هەوڵدان بۆ : گەشەپێدان و نوێکردنەوەی بەردەوامی سیسـتمی پەروەردە و فێرکـردن و خوێنـدنی بـاڵا، پەرەپێـدانی پرۆگرامەکـانی خوێنـدن ، گەشـەپێدانی بەردەوامـــی فەلســـەفە و سیســـتمی پەروەردە و فێرکردن بۆ تەواوی خوێندنگەکان.

٢) زیـــادکردنی خوێنـــدنگەکان بـــەپێی ســـتانداردە نێودەوڵەتییەکان .

٣) بایەخدانی زیاتر بە بەشـە ناوخۆییەکـان و هۆیـەکانی هاتووچۆ بۆ خوێندکاران.

٤) گەشـــەپێدانی پـــەیمانگا و زانکۆکـــان ، پاراســـتنی ســـەربەخۆییان لە رووی ئەکـــادیمی ، دارایـــی ، کارگێڕییەوە و بایەخدان بە توێژینەوە زانستییەکان.

٥) بایەخدان بە خوێندنی پیشـەیی و تەکنیکـی لە رووی چۆنـــایەتییەوە، بە شـــێوەیەک کە لەگەڵ توانـــا و پێداویستییەکانی بازاڕی کار گونجاو بێت.

٦) گرنگیـــدان بە وزە و توانـــای ئەکادیمیســـتەکان ، هانـدانی کـۆچی پـێچەوانەی پســپۆڕان و خـاوەن بڕوانامە باڵاکان لە دەرەوە بۆ ناوەوە .

٧) دابینکردنی کورسی و زەمالەی خوێنـدن لە دەرەوەی وڵات و کارئاسانیکردن بۆ خوێندکاران .

٨) کـردنەوەی پەیمانگـای تـایبەت بـە فێرکردنـی زمـانی کوردی بۆ ئەو بیانیانەی کە لە هەرێمی کوردستاندا کاردەکەن و دەژین .

دوازدەیەم : تەندروستی

١) هەوڵدان بۆ دانان و جێبەجێکردنی سیستمی بیمەی تەندروستی .

٢) گرنگیـدان بە هۆشـیاری تەندروسـتی و بەرنـامەی خۆپاراستنی تەندروستی بە سیستمێکی تەندروستی مۆدێرن .

٣) رێکخستنەوەی سیستمی تەندروستی ، بەشێوەیەکی ســـەردەمیانەی گونجـــاو لەگـــەڵ ســـتاندارده

جیهانییەکان بە لەبەرچاوگرتنی ڕێژەی دانیشتوانی ناوچە جیاجیاکان و داهاتی تاک.

٤) چاودێریکردن و پاراستنی تەندروستی ژنانی دووگیان و کۆرپەکانیان.

٥) پەرەپێدانی نەخۆشخانەکان و کردنەوەی سەنتەری تایبەت بە چارەسەرکردنی کێشە تەندروستییەکان.

٦) بەهێزکردنی دەزگای کوالیتی کۆنترۆڵ لەسەر دەرمان و خۆراک و کەرەستە و پێداویستییە پزیشکییەکان.

٧) گرنگیدان بە کردنەوەی خولی ڕاهێنان و پەرەپێدان بە توانا تەندروستییەکان لەناوەوە و دەرەوە، هەوڵدان بۆ هێنان و پێگەیاندنی پزیشکی پسپۆڕ و شارەزا لە سەرجەم بوارە تەندروستییەکاندا بۆ نەخۆشخانەکان.

٨) کردنەوەی کۆمەڵگەی پزیشکی لە شار و شارۆچکەکان.

٩) هەوڵدان بۆ ڕێکخستنەوەی نەخۆشخانە ئەهلییەکان و کلینیکە پزیشکییەکان ، بە جۆرێک کە لەگەڵ داهاتی تاکدا بگونجێت.

١٠) بایەخدان و فراوانکردنی نەخۆشخانەکانی تایبەت بە منداڵان بە جۆرێک کە بتوانێت خزمەتی بەرچاو بە تەندروستی منداڵان بکات، هەروەها کردنەوەی سەنتەری چارەسەری سروشتی و دەروونی و ڕاهێنانی منداڵانی ئۆتیزم.

١١) ڕێکخستنەوەی کار و پاراستنی مافی کارمەندانی تەندروستی ، پزیشک ، پەرستار ، دەرمانساز ، تاقیگەکاران ، کارمەندانی کارگێڕی و هەموو ئەوانەی لە بواری تەندروستیدا کاردەکەن.

سیازدەیەم: ژینگە

دانانی پلانی گونجاو بۆ پاراستن و چاککردنی ژینگەی هەرێم ، پابەندبوون بە پەیماننامە ، پرۆتۆکۆلە هەرێمی و نێودەوڵەتییەکانی تایبەت بە ژینگە ، دانانی دیسپلین بۆ دابینکردنی سەلامەتی و چاودێریکردنی جێبەجێکردنی ئەم

سیاسەتە. هەروەها کارکردن بۆ نەهێشتنی ئاسەواری چەکە کۆمەڵکوژ و کیمیاییە بەکارهاتووەکان ، پاککردنەوەی کێڵگەکانی مین لە کوردستان ، پاشماوەی ئەو چەک و تەقەمەنییانەی کە ژینگەی هەرێمیان پیس کردووە. رەچاوکردنی پاراستنی ژینگە لە شوێنە پیشەسازییەکان ، دروستکردنی کارگەی ریسایکلین بۆ دووبارە سوودوەرگرتنەوە لە خۆڵ و خاشاک و پاشەڕۆکان.

چواردەیەم : نیشتەجێبوون

١) چارەسەرکردنی کێشەی نیشتەجێبوون بە تایبەت بۆ هاوڵاتیانی کەم دەرامەت و پێداچوونەوە و هەمووارکردنی هەموو ئەو یاسایانەی کە لە بواری نیشتەجێبووندا کاریان پێ دەکرێت، سەرباری رێکخستنەوەیان بە شێوازێک کە لە بەرژەوەندی گشتیدا بێت.

٢) هەموارکردنەوەی یاسای وەبەرهێنان و هاندانی وەبەرهێنان لە پرۆژەکانی نیشتەجێکردن و دروستکردنی شوقە و خانوی نیشتەجێبوون بۆ

هاوڵاتیان ، بە شێوەیەک بکرێتە چارەسەری گرفتی نیشتەجێبوون بە رەچاوکردنی داهاتی هاوڵاتیان .

٣) چارەسەرکردنی کێشەی نیشتەجێبوونی پێشمەرگە، کەمئەندامانی سەنگەر ، زیندانییە سیاسییەکان ، کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوان و قوربانییانی شەڕی داعش و خاوەن پێداویستییە تایبەتەکان.

پازدەیەم : بواری کلتوری

١) گەشەپێدانی بزووتنەوەی کلتوری ، دامەزراندنی ناوەندی زانستی تایبەت بە شێوەزارەکانی زمانی کوردی ، لەپێناو بەستاندارکردنی زمان و گەشەپێدانی ئەکادیمیای کوردی.

٢) دابینکردنی زەمینەی لەبار بۆ گەشەپێدانی بوارە جیاجیاکانی میدیا ، هونەرە جوانەکان ، سینەما ، ئەدەب و رێنووسی کوردی .

٣) کۆکردنەوە و بڵاوکردنەوەی فۆلکلۆر ، کەلەپوری کوردی و بە ئەرشیفکردنی بەڵگەنامە نووسراو و زارەکییەکانی گەلەکەمان .

٤) گرنگیدان و ڕێزگرتن لە کلتور و دابونەریتی کۆمەڵایەتی سەرجەم ئەو پێکهاتە (تورکمان ، عەرەب ، ئەرمەن ، کلدوئاشور) و ئایین و ئاینزایانەی (مەسیحی، ئێزدی، سابیئەی مەندائی، کاکەیی) کە لە کوردستان دەژین .

٥) کوردستان لانکەی شارستانییە، هەروەک لە بەڵگە شوێنەوارییەکاندا سەلمێنراوە، پێویستە بایەخ بە شوێنەوارە دێرینەکان و خانوەکۆن و مێژووییەکان لەناو شار و شارۆچکەکان بدرێت و گرنگیدان بە فراوانکردن و گەشەپێدانی مۆزەخانە و مۆنۆمێنتەکان بدرێت بە مۆزەخانەی نیشتمانی ئەمنەسورەکەشەوە لە پایتەختی ڕۆشنبیری هەرێمی کوردستان.

پەیڕەو

بەشی یەکەم

بنەما گشتییەکان

ماددەی (١)

یەکەم: نـــاو: یەکێتیـــی نیشـــتمانیی کوردســـتان، کورتکراوەکەی (ی.ن.ک)ـە.

دووەم: سنووری کار و خەباتی، هەرێمی کوردستان- عێراق، ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێم و ناوچەکانی تری عێراقی فیدراڵ و دەرەوەی وڵات دەبێت.

سێیەم: بارەگای سەرەکی لە شاری هەولێر (پایتەختی هەرێمی کوردستان) دەبێت و بارەگا لە پارێزگا و قەزاو ناحیەکانی هەرێمی کوردستان و ناوچەکانی تری عێراق بەپێی پێویست دەکاتەوە.

ماددەی (٢)

یەکەم : یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان: حزبێکی سۆشیالیست دیموکراتە ، تێدەکۆشێت بۆ حوکمڕانییەکی دروست و خەبات بۆ سەقامگیرکردنی ئاشتی و بەدیهێنانی دادپەروەری کۆمەڵایەتی ، دیموکراسی ، هاوڵاتیبوون ، مافی مرۆڤ ، مافی چارەی خۆنوسین دەکات. بڕوای بە بنەمای یەکسانی و پێکەوە ژیان هەیە و دژی جیاکاری رەگەزی و ئایینییە .

دووەم : دروشم، ئارم، سروود و ئاڵا پێکدێن لە:

أ) **دروشم:** ئاشتی، دیموکراسی، مافی مرۆڤ و چارەی خۆنووسین.

ب) **ئارم:** دەستێک گوڵی لالە (مێلاقە) چڵە زەیتون و گوڵە گەنمێکی بەرزکردۆتەوە .

ج) **سروود:** سروودی مەشخەڵان، سروودی فەرمی (ی.ن.ک)ـە .

د) **ئاڵا:** ئاڵای (ی.ن.ک) رەنگی سەوز دەبێت و ئارمەکەش لە ناوەڕاستیدا دەبێت.

ماددەی (٣)

پەیڕەوی ناوخۆ: دەستوری کاری ڕێکخراوەیی (ی.ن.ک)ـە، ئەندام و ئۆرگانەکان لە هەر پلە و ئاستێکدا بن دەبێت پێوەی پابەندبن.

ماددەی (٤)

یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان خاوەن کەسایەتی یاسایی مەعنەوییە.

ماددەی (٥)

یەکەم: کۆبوونەوەی ئۆرگانەکانی (ی. ن. ک) بە ئامادەبوونی زۆرینەی رەها (٥٠٪+١) ی کۆی ئەندامان ڕێژەی یاسایی وەردەگرێت.

دووەم: جگە لەو ماددانەی کە دەنگدان تێیاندا بەدەقێکی دیاریکراو و ڕێژەیەکی جیاواز دیاریکراوە، لە ئۆرگانەکانی (ی.ن.ک) دا دەنگدان بە زۆرینەی سادە یەکلایی دەکرێتەوە.

ماددەی (٦)

یەکەم: ئۆرگانەکانی رێکخستنی (ی.ن.ک) لەسەر بنچینەی پەیکەر و دابەشکاریی دەنگدانی کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان رێکدەخرێن، هەر گۆڕانکارییەک لەو پەیکەربەندییە روویدات، پێویستە ئۆرگانەکانی رێکخستنی (ی.ن.ک)ی لەگەڵ دا بگونجێندرێن.

دووەم: ئۆرگانەکانی ڕێکخستن بریتین لە:

ا) پۆل.

ب) کەرت.

ج) کۆمیتە.

د) مەڵبەند.

بەشی دووەم

ئەندامێتی، سزادان و پاداشتکردن

ئەندامێتی

ماددەی (٧)

هەر هاوڵاتییەکی کوردستان، ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێم و ناوچەکانی تری عێراقی فیدراڵ و دەرەوەی وڵات، باوەڕی بە پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆی (ی.ن.ک) هەبێت و مەرجەکانی ئەندامێتی تێدابێت، دەتوانێت ببێتە ئەندام.

مەرجەکانی ئەندامێتی

ماددەی (٨)

یەکەم: ئەندام:

أ) تەمەنی (١٨) هەژدە ساڵی تەواو کردبێت.

ب) خوێندکاران و لاوان پەیوەندییان لە (١٦) ساڵییەوە وەک لایەنگر پەسەند دەکرێت.

ج) ئەندامێتی لە ڕێگای داواکارییەکەوە دەبێت.

د) لە ئۆرگانێکی (ی.ن.ک)دا چالاکی بنوێنێت.

ه) پەیوەندی بە هیچ لایەنێکی سیاسی ترەوە لە هەرێمی کوردستان و عێراق نەبێت.

و) لە هیچ دۆسیەیەکی خیانەتکاری و گەندەڵییەوە تێوە نەگلابێت ، یان تاوانێکی ئابڕووبەرانەی لە دادگا بەسەردا ساغ نەبوبێتەوە.

ز) ئابوونە بدات.

دووەم: پەیوەست بە خاڵی (ز) لە بڕگەی یەکەمی ئەم ماددەیە، ئەنجومەنی سەرکردایەتی ڕێسایەکی تایبەت بە بڕ و چۆنیەتی وەرگرتنی ئابوونە دەردەکات.

ئەرکەکانی ئەندام

ماددەی (٩)

ئەندام دەبێت:

یەکەم: دڵسۆزانە بۆ جێبەجێکردنی ئامانجەکانی (ی.ن.ک) تێبکۆشێت.

دووەم: یەکێتی ناو (ی.ن.ک) بپارێزێت.

سێیەم: هەوڵی گەشەپێدانی ئاستی هۆشیاری، سیاسی و نەتەوەیی خۆی و هەڤاڵەکانی بدات.

چوارەم: نهێنییەکانی (ی.ن.ک) بپارێزێت و راستییەکانی لێ نەشارێتەوە، لێدوان دژ بە سیاسەت و ستراتیژی (ی.ن.ک) لە هیچ هەلومەرج و بارودۆخێکدا نەدات.

پێنجەم: داکۆکی لەبەرنامە و سیاسەتی (ی.ن.ک) و سەروەرییەکانی بکات.

شەشەم: بەرژەوەندیی (ی.ن.ک) بخاتە سەرووی بەرژەوەندیی خۆی و بەرژەوەندیی گەل و نیشتمان لەسەرووی هەموو بەرژەوەندییەکانەوە رابگرێت.

حەوتەم : لە هەڵمەتی هەڵبژاردنە گشتییەکان و کەمپینەکانیدا بەشداری بکات و کار بکات بۆ سەرخستنی لیست و کاندیدانی (ی.ن.ک).

هەشتەم : هەوڵبدات دۆست و لایەنگر و ئەندام بۆ (ی.ن.ک) پەیدا بکات.

نۆیەم : ڕێز لە سەروەریی یاسا و مافەکانی مرۆڤ و ژینگە بگرێت و پابەندبێت پێیانەوە.

مافەکانی ئەندام

ماددەی (١٠)

ئەندام:

یەکەم:

أ) مافی هەیە لەچوارچێوەی پەیڕەوی ناوخۆدا خۆی بۆ ئۆرگان، یان پۆستەکانی پشکی (ی.ن.ک لەدەوڵەت، بپاڵێوێت بەگوێرەی ئەو مەرجانەی بۆی دیاری دەکرێت.

ب) مافی پرسیار و پێشنیاز و رادەربڕین و رەخنەگرتن لە چوارچێوەی (ی.ن.ک) بۆ هەموو ئەندامان لەهەر بابەتێکی سیاسی و رێکخراوەیی و دارایی لە ناو ئۆرگانەکانی خۆیاندا پارێزراوە.

دووەم: لەکاتی لێپرسینەوە لەناو (ی.ن.ک)دا، لە ناوەندی کاروباری یاسایی مافی بەرگری لەخۆکردنی دەبێت.

سێیەم: لە ئەنجامی کارو چالاکی و لەکاتی نەخۆشی و رووبەڕووبونەوەی کێشە و زیان بەرکەوتنیدا لەسەر (ی.ن. ک)، قەرەبوو بکرێتەوەو مافی پارێزراوبێت.

چوارەم: بەپێی رێسایەکی تایبەت بە پاداشت، کە لە ئەنجومەنی سەرکردایەتییەوە دەردەچێت، ئەندامان و کادرانی (ی.ن.ک) دوای هەڵسەنگاندن و بەگوێرەی چالاکییان لە سەرجەم ئۆرگانەکان، لە رووەکانی ماددی و مەعنەوییەوە پاداشت دەکرێن.

لەدەستدانی ئەندامێتی

ماددەی (١١)

ئەندام ، ئەندامێتی لە دەست دەدات بەهۆی:

یەکەم : مردن ، دەرکردن یان وازهێنان.

دووەم : ناپاکی (سیاسی، نیشتمانی، نەتەوەیی و حزبی).

سێیەم : کارکردن بۆ پارتەکانی تر لە کاتی هەڵمەتەکانی هەڵبژاردنە گشتییەکاندا.

چوارەم : لە دەستدانی هەر یەکێک لە مەرجەکانی ئەندامێتی، کە لە ماددەی (٨) دا هاتووە.

سزادان

ماددەی (١٢)

یەکەم: جۆرەکانی سزادان بریتین لە: ئاگادارکردنەوە، سەرنجڕاکێشان، هەڵپەساردن، پلەداگرتن، دەرکردن.

دووەم: هەر ئەندامێک لەجێبەجێکردنی ئەرکەکانی سەرشانیدا کەمتەرخەمی نواند، یان دەستەگەری و

گێرەشێوێنی ئەنجامدا، یان گوفتار و کرداری بووە مایەی تێکدانی پەیوەندییەکانی (ی.ن.ک) و جەماوەرەکەی، حزب و لایەنەکان و بەرژەوەندییەکانی گەل و نیشتمان، بە ئەندازە و جۆری کەمتەرخەمی و سەرپێچیەکەی، بەم شێوەیەی خوارەوە سزا دەدرێت:

أ) **ئاگاداركردنەوە:** سزاکە بە نوسراوێکی فەرمی ئاراستەی ئەندامی سەرپێچیکار دەکرێت، تیایدا جۆری سەرپێچییەکەی ڕووندەکرێتەوە و هۆکاری سزاکەشی دیاریدەکرێت. ئۆرگانەکەی دەتوانێت بەپێی ڕێکارەکانی ئەم برگەیە کارڕاییەکانی سزاکە جێبەجێ بکات.

ب) **سەرنجڕاكێشان:** سزایەکە بە نوسراوێکی فەرمی لەلایەن ئۆرگانی سەرووتر ئاراستەی ئەندامی سەرپێچیکار دەکرێت، تیایدا سەرنجی بۆ سەرپێچییەکە ڕادەکێشرێت و هۆکاری سزاکەشی تیادا ڕووندەکرێتەوە.

ج) **هەڵپەساردن:** ئەم سزایە مەکتەبی ڕێکخستن یان ئۆرگانی پەیوەندیدار دەریدەکات بەمەرجێک هەڵپەساردنەکەی لە (٣) سێ مانگ کەمتر و لە (٦) شەش مانگ زیاتر نەبێت.

د) **پلەداگرتن:** مەکتەبی سیاسی لەکاتی بەردەوامبوونی ئەندام لەئەنجامدانی پێشێلکاریی تر، یان ئەو پێشێلکارییانەی بەهۆیەوە سزادراوە، واتە ئاگادارکردنەوە، سەرنجڕاکێشان و هەڵپەساردنی وەرگرتبێت، بەپێی قەبارەی پێشێلکارییەکەی، پلەکەی دادەگرێت.

ه) **دەرکردن:** ئەندام لەبەر ئەم هۆکارانەی خوارەوە دەردەکرێت:

١) لەپەیڕەو و پرۆگرام لابدات.

٢) کار دژ بە بەرژەوەندییە باڵاکانی گەل و نیشتمان بکات.

٣) کار دژ بە سیاسەتی (ی.ن.ک) بکات ، و هەوڵی تێکدانی ریزەکانی بدات.

٤) پێگە حزبییەکەی بۆ بەرژەوەندیی خۆی بەکاربهێنێت.

٥) بەرژەوەندیی تایبەتی خۆی بخاتە سەرووی بەرژەوەندییەکانی (ی.ن.ک).

٦) درکاندنی نهێنییەکانی (ی.ن.ک)، لە سۆشیال میدیاو کەناڵەکانی راگەیاندن و هەرشوێنێکی تردا، کە زیان بە بەرژەوەندییە باڵاکانی (ی.ن.ک) بگەیەنێت.

٧) کار دژ بە پاڵێوراوان و بەرنامەی (ی.ن.ک) لەکاتی هەڵمەتەکانی هەڵبژاردندا بکات.

٨) هەر ئەندامێک لەهەر پلەیەکدا بێت تاوانی بە ئەنقەست یان ئابڕووبەرانەی ئەنجام دابێت و بە بڕیارێکی دادگا حوکم درابێت.

سێیەم: هەر ئەندامێک پلەیەکی حزبی هەبووبێت و فەرمانی دەرکردنی بۆ دەرچووبێت، دوای وەرگرتنەوەی بە ئەندام، دەبێت سەرجەم پلەکانی رێکخستن لە سەرەتاوە ببڕێتەوە.

چوارەم: سەرجەم سزاکانی لەم ماددەیەدا ئاماژەیان پێدراوە هەموو ئۆرگانەکان دەگرێتەوە، دەبێت لیژنەی لێکۆڵینەوەیان بەگوێرەی ڕێکارەکانی ئەم پەیڕەوە بۆ پێکبێت.

ماددەی (١٣)

سکاڵاکار مافی تانەلێدانی لەبەردەم ناوەندی کاروباری یاسایی هەیە و دوای پێدانی پاساوە یاساییەکان لەلایەن ناوەندی کاروباری یاساییەوە بڕیارەکە یەکلادەکرێتەوە، ئەنجومەنی سەرکردایەتی بڕیارەکە پەسەند دەکات و هاوسەرۆک واژۆی کۆتایی فەرمانەکە دەکات.

بەشی سێیەم

کۆنگرە، کۆنگرەی نائاسایی، پلینیۆم، کۆنفرانسی گشتی

کۆنگرە

ماددەی (١٤)

کـۆنگرە بـاڵاترین دەسـەڵاتە و هەر چـوار سـاڵ جارێـک دەبەسترێت.

ماددەی (١٥)

نابێت، لە هیچ بارێکدا، کۆی گشتی ئەنـدامانی کـۆنگرە لە (١٠٠٠) یەک هەزار ئەندام تێپەڕ بکات.

ئەندامانی کۆنگرە پێکدێن لە:

یەکەم: ئەندامانی دەستەی دامەزرێنەر.

دووەم: پێشمەرگەکانی ساڵی (١٩٧٦).

سێیەم: ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی کە لە (١٢٤) هەڤاڵ پێکدێن و ئەندامانی ئەنجومەنی باڵای سیاسی.

چوارەم: ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی کۆنگرەکانی پێشوو، کە لە ریزەکانی (ی.ن.ک) لە خەبات بەردەوامن.

پێنجەم: جگە لە بڕگەکانی (یەکەم، دووەم، سێیەم، چوارەم) تەواوی ئەندامانی کۆنگرە بە هەڵبژاردن دەبن، کۆمسیۆنی باڵای ئامادەکاری کۆنگرە بەرکەوتەی ئەندامانی کۆنگرە لەسنووری دەزگاو مەکتەبەکان و ئۆرگانەکانی تر بە هەماهەنگی لەگەڵ ئەنجومەنی سەرکردایەتی دیاریدەکات.

ماددەی (١٦)

یەکەم : کۆمسیۆنێک بەناوی کۆمسیۆنی باڵای ئامادەکاری کۆنگرە بە بڕیاری ئەنجومەنی سەرکردایەتی پێکدەهێندرێت.

دووەم : ژمارەی ئەندامانی کۆمسیۆنی باڵای ئامادەکاری کۆنگرە، لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی دیاریدەکرێت.

سێیەم : شەش مانگ پێش کۆنگرە، کۆمسیۆنی باڵای ئامادەکار، بە هاوکاری دەزگای هەڵبژاردنەکان و بانکی زانیاری و ناوەندی کاروباری یاسایی، رێژە و رێکار و میکانیزمەکانی پەیوەست بە کۆنگرە ئامادە دەکات و لەلایەن ئەنجومەنی سەرکردایەتییەوە پەسەند دەکرێت.

چوارەم : کۆنگرە بە ئامادەبوونی (٣/٢)ی ئەندامانی رەوایی بەستن وەردەگرێت.

ماددەی (١٧)

یەکەم : کۆمسیۆنی باڵای ئامادەکاری کۆنگرە تۆماری سەرەتایی ئەندامانی کۆنگرە ئامادە دەکات و(٣٠) سی رۆژ پێش کۆنگرە بڵاویدەکاتەوە.

دووەم : دوای بڵاوبونەوەی تۆماری سەرەتایی ئەندامانی کۆنگرە، هەر ئەندامێکی (ی.ن.ک) تانەی لەتۆماری سەرەتایی ئەندامانی کۆنگرە هەبوو، لە ماوەی (٧) رۆژدا پێشکەشی دەکات.

سێیەم : تانەکـان ئاراسـتەی ناوەنـدی کاروبـاری یاسـایی دەکـرێن، کە لە مـاوەی (٧) حەوت رۆژدا پێویســتە بڕیاریان لێبدات و بڕیارەکە یەکلایی دەکرێتەوە.

چـوارەم : پـاش تێپەڕبـوونی ئەو مـاوەیەی لە بـڕگەی (دووەم ، سـێیەم)ی ئەم مـاددەیەدا هـاتووە، دوای یەکلابـوونەوەی تانەکــان لە ناوەنــدی کاروبــاری یاسایی، کۆمسیۆنی باڵای ئامادەکاری کۆنگرە، پـێش (١٥) پـازدە رۆژ لە وادەی دیـاریکراو بـۆ بەسـتنی کـۆنگرە، تۆمـاری کۆتـایی ئەنـدامانی کـۆنگرە بڵاودەکاتەوە.

ئەرك و دەسەڵاتەکانی کۆنگرە

ماددەی (١٨)

یەکەم: ئەرک و دەسەڵاتەکانی کۆنگرە بریتین لە:

أ) هەڵبژاردنی ئەنجومەنی سەرکردایەتی.

ب) هەڵسەنگاندن و پەسەندکردنی راپۆرتی گشتی هاوسەرۆک، بەزۆرینەی رەهای دەنگی ئامادەبووان دەبێت.

ج) هەڵسەنگاندنی سیاسەتی (ی.ن.ک) لە نێوان دوو کۆنگرە و بڕیاردان لەسەر سیاسەتی نویێ بۆ چەسپاندنی رێبازی (ی.ن.ک) و هەڵسەنگاندنی سیاسەتە پیادەکراوەکان لە هەرێمی کوردستان و عێراقی فیدراڵ و جیهان.

د) پەسەندکردنی راپۆرت و بڕیاردان لە کۆنگرەدا بەزۆرینەی سادەی دەنگی ئامادەبووان دەبێت.

هـ) تاوتوێکردنی ئەو پرس و بابەتانەی، کە کۆنگرە بە پێویستی دەزانێت بڕیاریان لەسەر بدات.

و) بڕیاردان لەسەر سکاڵا و پێشنیازە پێشکەشکراوەکان.

ز) رادەستکردنی سەرجەم بەڵگەنامە و تۆمارەکانی کۆنگرە لەلایەن لیژنەی سەرپەرشتیارەوە بۆ ئەنجومەنی سەرکردایەتیی هەڵبژێردراو.

دووەم: هەڵبژاردنی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی بە تاک و فرەلیستی کراوەو یەک بازنە دەبێت. دەبێت ئەندامی دەنگدەری کۆنگرە دەنگەکانی خۆی دابەشی سەرجەم ناوچە جوگرافییە جیاوازەکانی بکات کە رێکخستنی (ی.ن.ک)ی تێدایە.

سێیەم: دەرکردنی راگەیاندنی کۆتایی لەلایەن لیژنەی سەرپەرشتیاری کۆنگرەوە دەبێت.

کۆنگرەی نائاسایی

ماددەی (١٩)

یەکەم: کۆنگرەی نائاسایی لەو کاتەدا دەبەسترێت، کە قەیرانێک، یان رووداوێکی گرنگ دێتە پێشەوە، کە کاریگەری لەسەر ئایندەی گەلی کوردستان و (ی.ن.ک) هەبێت.

دووەم: لەسەر داوای (٢/٣) ی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی، کۆنگرەی نائاسایی دەبەسترێت.

سێیەم : لانیکەم مانگێک پێش بەستنی کۆنگرەی نائاسایی کاتی بەستنی دیاری دەکرێت.

چوارەم : جگە لە گۆڕینی ئەندامانی سەرکردایەتی و پەیڕەوی ناوخۆ، کۆنگرەی نائاسایی هەمان دەسەڵاتەکانی کۆنگرەی ئاسایی هەیە.

پێنجەم : ئەندامانی هەڵبژێردراوی کۆنگرەی ئاسایی پێشوو دەبنەوە ئەندامی کۆنگرەی نائاسایی.

پلینیۆم

ماددەی (٢٠)

یەکەم : لەسەر داوا و بڕیاری (٣/٢)ی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی پلینیۆم دەبەسترێت.

دووەم : بەشدارانی پلینیۆم پێکدێن لە دەستەی دامەزرێنەر، پێشمەرگەکانی (١٩٧٦) ، ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی ، ئەنجومەنی بالآی سیاسی، ئەندامانی مەکتەب ، جێگرانی مەڵبەند ، لێپرسراوی بەشەکانی مەڵبەند ، سکرتێری

ڕێکخراوەکانی (خوێندکاران، لاوان، ژنان) و وەزیر و پەرلەمانتارەکانی لیستی (ی.ن.ک).

سێیەم : ئەرکەکانی پلینیۆم:

أ) پێداچوونەوەی کاروبارەکانی (ی.ن.ک).

ب) وەرگرتنی بیروڕای زۆربەی ئەندامان.

ج) دەتوانێت (٤/١)ی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی بگۆڕێت بەپێی ئەو ڕێکارانەی لەناو پلینیۆم پەسەند دەکرێن.

چوارەم : لە کاتی نەبەستنی کۆنگرە لەبەر هەر هۆکارێک، پلینیۆم تەنیا بۆ (١) یەک جار دەتوانێت کۆنگرە دوابخات و کۆمسیۆنی باڵای ئامادەکاری کۆنگرە پێکدەهێنێت و تێیدا کاتی کۆنگرەی داهاتوو دیاریدەکات.

کۆنفرانسی گشتی

ماددەی (٢١)

یەکەم : یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان، هەر دوو ساڵ جارێک بە مەبەستی هەڵسەنگاندن کۆنفرانسێکی گشتی ئەنجام دەدات ، کە ئەنجومەنی سەرکردایەتی رێکی دەخات.

دووەم : ئامانجی ئەم کۆنفرانسە بریتییە لە دارشتن و هەڵسەنگاندنی هێڵە گشتییەکانی ستراتیژ و بەرنامەی کاری سیاسی (ی.ن.ک) و خستنەڕووی پرۆژە و پێشنیازەکان بە مەبەستی بەرجەستەکردنیان بە شێوەیەکی کردەیی.

سێیەم : کارو چالاکی سەرجەم ئۆرگانەکان لەو کۆنفرانسە بە راپۆرتێک پێشکەشدەکرێت.

چوارەم : لیژنەیەک لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی کات و شوێن و بەشداربووانی ئەم کۆنفرانسە گشتییە دیاریدەکات.

بەشی چوارەم

ئەنجومەنی سەرکردایەتی

پێکهاتەی ئەنجومەن

ماددەی (٢٢)

یەکەم: ئەنجومەنی سەرکردایەتی پێکدێت لە (١٢١) سەدو بیست و یەک هەڤاڵ، کە بە دەنگدانی راستەوخۆی ئازاد و نهێنی هەڵدەبژێرێن و سێ هەڤاڵ ، کە بەهۆی پۆستەکانیانەوە، تا کۆنگرەی داهاتوو ، بە دەنگدانی ئاشکرا دەبنە ئەندامی ئەو ئەنجومەنە.

دووەم : هەڵبژاردنی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی لەسەر بنچینەی بەرکەوتە و دابەشبوونی جوگرافیا بە گوێرەی مەرجە بڕیار لێدراوەکان دەبێت.

سێیەم : هەڵبژاردنی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی لە کۆنگرە ، لەسەر بنەمای تاک و بە یەک بازنەیی

و فرەلیستی کراوە دەبێت لەسەر بنچینەی پێوەری ڕێژەی تێکڕای دەنگهێنانی (ی.ن.ک) لەهەڵبژاردنە گشتییەکانی عێراق لە (٢٠١٤ و ٢٠١٨) دا.

چـــوارەم : دوای کـــۆنگرە بە تەمەنتـــرین ئەنـــدامی هەڵبژێردراوی ئەنجومەنی سەرکردایەتی بانگهێشتی ئەندامانی ئەنجومەن دەکات و سەرپەرشتی یەکەم کۆبوونەوە دەکات.

مەرجەکانی ئەندامێتیی ئەنجومەن

ماددەی (٢٣)

مەرجەکانی ئەندامێتی بریتین لە:

یەکەم : تەمەنی لە (٣٠) سی ساڵ کەمتر نەبێت.

دووەم : لە ئاستێکی هۆشیاری و سیاسی گونجاودا بێت.

سێیەم : لانیکەم (٧) ساڵ کاری لە ئۆرگانەکاندا کردبێت.

چـوارەم : پـلەی ڕێکخراوەیـی لە کـارگێڕی مەڵبەنـد و هاوتاکانی کەمتر نەبێت.

پێـنجەم : لانـیکەم دەرچـووی ئامـادەیی بێـت ، جـگە لەئەندامانی سەرکردایەتی ، ئەنجومەنی ناوەندی ،

پێشـمەرگە دانەبڕاوەکـان، پێشـمەرگە پارتیزانەکـان، کەم ئەنـدامانی سـەنگەر، ڕێکخسـتنە دێرینەکـان و زیندانیانی سیاسی.

شەشـەم: مەرجەکـانی تـری ئەنـدامێتی تێـدابێت، کە لە ماددەی (٨)ی ئەم پەیڕەوەدا هاتوون.

ماددەی (٢٤)

یەکەم : ئەو ئەندامانەی دەیانەوێت خۆیـان بـۆ ئەنـدامێتی ئەنجومەنی سەرکردایەتی بپاڵێون، فۆرمی کاندیـدبون پڕدەکەنەوە.

دووەم : دەرگای خۆپالاوتن بـۆ ئەنجـومەنی سـەرکردایەتی (١٥) پـازدە ڕۆژ پـێش دەسـتپێکردنی کـۆنگرە دادەخرێت.

سێیەم : پاش کۆتاییهاتنی ماوەی خۆپـالاوتن، کۆمسـیۆنی بـالای ئامادەکـاری کـۆنگرە ناوەکـان ڕادەگەیەنێـت و دەرگای خۆپالاوتن دادەخرێت.

ئەرك و دەسەلاتەكانی ئەنجومەن

ماددەی (٢٥)

یەكەم : ئەنجومەنی سەركردایەتی ئەم دەسەلاتانەی خوارەوەی هەیە:

أ) بەرزترین دەسەلاتە لە نێوان دوو كۆنگرەداو سەرچاوەی بڕیارە لە پرسە گرنگ و چارەنوسسازەكاندا.

ب) بەرپرسە لە بەدواداچوونی بڕیار و راسپاردەكانی كۆنگرە.

ج) دارشتنی سیاسەتی گشتی (ی.ن.ك) لەسەر ئاستی ناوخۆیی و دەرەكی.

د) پەسەندكردنی پەیرەوی كاری ئۆرگانەكان.

هـ) بەدواداچوون و هەڵسەنگاندن و لێپرسینەوە لە ئیشوكاری سەرجەم ئۆرگانەكان.

دووەم : دانیشتنەکانی ئەنجومەن

أ) ڕێژەی یاسایی دانیشتنەکانی ئەنجومەن بە ئامادەبونی (٥٠٪ + ١)ی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت.

ب) ئەنجومەنی سەرکردایەتی کۆبوونەوەی ئاسایی هەر (٦٠) ڕۆژ جارێک ئەنجام دەدات.

ج) لەسەر داوای (٣١) ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی یان سکرتاریەتی ئەنجومەن بۆ هەر پرسێکی لە ناکاو و چارەنوسساز کۆبوونەوەی نائاسایی ئەنجام دەدرێت.

سێیەم : ئەو ڕێسایانەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەریاندەکات، سەرجەم ئاست و ئۆرگانەکان پابەند دەبن پێوەی.

چوارەم : پەیڕەوی کار بۆ خۆی دادەنێت، بەمەرجێک ناکۆک نەبێت لەگەڵ ئەم پەیڕەوە.

پێنجەم : دەرکردنی فەرمانی کارگێڕی ئەندامانی مەکتەبەکان دوای هەڵبژاردنیان.

شەشەم : دوای خستنەڕووی هۆکار و بەڵگەکان بە دەنگی زۆرینەی سادە دەتوانێت لە کاتی پێویستدا هەر ئەندامێکی بڕگەی پێنجەمی ئەم ماددەیە هەڵپەسێرێت یان لەکاری بخات.

حەوتەم :

أ) ئەندام و لێپرسراوی هەر ئۆرگانێکی حزبی، پەرلەمانی و حکومی (بەرکەوتەی یەکێتی) لە بەڕێوەبەری گشتی بۆ سەرەوە بانگهێشتی ئەنجومەن دەکرێت بەمەبەستی میوانداری یان روونکردنەوە لەسەر پرسێکی دیاریکراو لەسەر داوای (٣١) ئەندام یان لەسەر داوای خۆی.

ب) لەسەر داوای (٣/١)ی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی ئەندام و لێپرسراوی هەر ئۆرگانێکی حزبی و پەرلەمانی و حکومی (بەرکەوتەی یەکێتی) لە بەڕێوەبەری گشتی بۆ سەرەوە بانگهێشت دەکات بۆ لێپرسینەوە.

ج) ئەگەر ئەندامی بانگهێشتکراو لە بڕگەی (ب) لە ئاستی چاوەڕوانیدا نەبوو و دەرکەوت کەمتەرخەم

بووە، ئەوا بە دەنگی (٣/٢)ی ئەندامان بە گوێرەی ئەم پەیڕەوە سزا دەدرێت بەڵام ئەگەر:

١. بانگهێشتكراو لە ئۆرگانەكانی (ی.ن.ك) بوو، ئەوا سزاكانی ماددەی (١٢)ی ئەم پەیڕەوەی بەسەردا جێبەجێ دەبێت.

٢. بانگهێشتكراو لە پەرلەمان و حكومەت و ئەنجومەنە هەڵبژێردراوەكان بوو، دەبێت ڕەزامەندی سەرۆكی تیمی (ی.ن.ك) لەحكومەت و پەرلەمان وەربگیرێت، تا بڕیاری پێویستی لەبارەوە بدرێت.

هەشتەم : ئەو ڕێككەوتنە گرنگانەی پەیوەندییان بە پرسە چارەنوسسازەكان و بەرژەوەندی باڵای (ی.ن.ك) و هاوپەیمانێتی هەڵبژاردنەوە هەیە، پاش پەسەندكردنی لەلایەن (٣/٢) ی ئەندامانی ئەنجومەنی سەركردایەتی ، هاوسەرۆك واژۆیان دەكات.

نۆیەم : پەسەندكردنی لیستی ناوی پاڵێوراوان بۆ هەڵبژاردنە گشتییەكان و كابینەی وەزاری.

دەیەم : پەسەندکردنی پەیڕەوی کاری هاوسەرۆک، مەکتەبی سیاسی، مەکتەب و ناوەند و بۆردەکان.

یازدەیەم : پەسەندکردنی بودجەی گشتی سالانەی (ی.ن.ک).

دوازدەیەم : لێسەندنەوەی متمانە لە هاوسەرۆک و سکرتێری ئەنجومەنی سەرکردایەتی بەرێژەی (٣/٢)ی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبێت.

سیازدەیەم : دەست لەکارکێشانەوەی هاوسەرۆک بە زۆرینەی سادەی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی پەسەند دەکرێت.

چواردەیەم : لە ئەگەری دەست لەکارکێشانەوە، یاخود لێسەندنەوەی متمانە لە هاوسەرۆک و ئەندامانی مەکتەبی سیاسی بەهەمان رێکاری پێشوو هەڵبژاردنیان بۆ دەکرێت و دەبێت سەرلەنوێ متمانە لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی وەربگرنەوە.

پازدەیەم : لەسەر داوای (٥١) ئەندامی ئەنجومەنی سەركردایەتی، لێسەندنەوەی متمانەی هاوسەرۆك دەخرێتە بەرنامەی كاری ئەنجومەنەوە.

شازدەیەم : لێسەندنەوەی متمانە و دەست لەكاركێشانەوەی هاوسەرۆك و ئەندامانی مەكتەبی سیاسی و گۆڕینیان بە ڕێژەی (٣/٢)ی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی سەركردایەتی دەبێت.

حەڤدەیەم : لێسەندنەوەی متمانەی ئەندامانی سكرتاریەتی ئەنجومەنی سەركردایەتی بە هەمان ڕێكاری بڕگەی (پازدەیەم) و (شازدەیەم)ی ئەم ماددەیە دەبێت.

هەژدەیەم : لەسەر داوای واژۆكراوی لانیكەم (١٥) پازدە ئەندامی ئەنجومەنی سەركردایەتی، دەكرێ پێشنیازی نوێ بخرێتە خشتەی كاری ئەنجومەنەوە.

نۆزدەیەم : دوای یەك ساڵ لە دەست بەكاربوونیان، لەلایەن ئەنجومەنی سەركردایەتییەوە هەڵسەنگاندن بۆ ڕۆڵی هاوسەرۆك و ئەندامانی مەكتەبی سیاسی و لێپرسراوی مەڵبەند و بۆرد و ناوەندەكان دەكرێت و

بــۆی هەیە بەپێـــی ڕێکارەکـــانی ئەم پەیـــڕەوە، گۆڕانکارییـان تێـدا بکـات، کە دەشـێت جـارێکی تــر متمانە لە ئەنجومەن وەربگرنەوە.

ماددەی (٢٦)

هەر ئەنـدامێکی ئەنجـومەنی سـەرکردایەتی لەچوارچێـوەی پەیڕەوی کاری ئەنجومەندا ئـازادی تەواوی ڕادەربڕینـی هەیە، لە سـۆنگەی ڕاو بۆچوونەکـانییەوە هـیچ لێپرسـراویەتیەکی لە ناو کۆبونەوەی ئەنجومەندا ناکەوێتە سەر شان.

ماددەی (٢٧)

لەکاتی بـوونی بۆشـایی (بەهۆی مـردن یـان وازهێنـان یـان هەر هۆکـــارێکی تـــر) لە ژمـــارەی ئەنـــدامانی ئەنجـــومەنی ســـەرکردایەتی بەپێـــی ڕیزبەنـــدی دەنگـــی بەدەســـتهاتوو لەبازنەکانیان شوێنەکانیان پڕدەکرێنەوە.

ماددەی (٢٨)

هەرئەندامێک لە ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی بچێتە ناو حزبێکی تر لە (ی.ن.ک) دەردەکرێت.

ماددەی (٢٩)

یەکەم : ئەنجــــومەنی ســــەرکردایەتی ئەم کۆمســــیۆنە هەمیشــەییانەی لای خــوارەوەی دەبێـت بە مەبەسـتی چاودێریکردن و هەڵسەنگاندنی ئۆرگانەکان :

أ) کۆمسیۆنی رێکخستن.
ب) کۆمسیۆنی هەڵبژاردنەکان.
ج) کۆمسیۆنی مەکتەبەکان.
د) کۆمسیۆنی حکومەت و ئەنجومەنە هەڵبژێردراوەکان.
ه) کۆمسیۆنی راگەیاندن.
و) کۆمسیۆنی دەستپاکی.

دووەم : ئەرک و دەســــەڵات و ژمــــارەی ئەنــــدامانی کۆمســــیۆنەکان لەلایەن ئەنجــومەنی ســـەرکردایەتی لەپەیـرەوی کـاری ئەنجومەنـدا دیـاری دەکـرێن ، بە مەرجێک پێچەوانەی ئەم پەیڕەوە نەبێت.

سـێیەم : ئەنجــومەنی ســەرکردایەتی بــۆی هەیە بەپێــی پێویســت کۆمســیۆنی تــر دابمەزرێنێــت ، یــان هەر یەکێک لەم کۆمسیۆنانە هەڵبوەشێنێتەوە.

چـوارەم : ئەنجـومەنی ســەرکردایەتی بـۆی هەیە لیــژنەی کاتی بۆ هەر پرسێکی دیاریکراو دروست بکات.

هەڵبژاردنی سکرتێر و سکرتاریەتی ئەنجومەن

ماددەی (٣٠)

یەکەم : لە دوای پەســـــەندکردنی پەیـــــڕەوی نـــــاوخۆ ئەنجــومەنی ســەرکردایەتی لە دانیشــتنی یەکەمیــدا سکرتێر و جێگر و بڕیاردەرێک بەجیا لەناو ئەندامانی ئەنجــومەنی ســەرکردایەتیدا بە دەنگــدانی ئــازاد و نهێنی و راستەوخۆ، بە بەدەستهێنانی (٢/٣) دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی هەڵدەبژێرن.

دووەم : لە کـاتی بـونی زیـاتر لە کاندیـدیک و بە دەست نەهێنــانی (٢/٣)ی دەنگەکــان لە گەڕی یەکەمــدا، یەکەم و دووەمی براوە دەچنەوە کێبڕکێ و بەدەنگی زۆرینەی سادە ئەنجامەکە یەکلایی دەبێتەوە.

سـێیەم : ســکرتێری ئەنجــومەنی ســەرکردایەتی تەمەنــی لە (٤٠) ساڵ کەمتر نەبێت.

ماددەی (٣١)

دەسەڵاتەکانی سکرتێر بریتین لە:

یەکەم : کردنەوە و سەرپەرشتی کردن و بەڕێوەبردنی کۆبوونەوەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی.

دووەم : بانگهێشتکردنی ئەنجومەنی سەرکردایەتی بۆ کۆبوونەوەی نائاسایی.

سێیەم : خستنەڕووی هەربابەتێک، کە پێویستی بە دەنگدانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی هەبێت.

چوارەم : بەشداری لە کۆبوونەوەکانی مەکتەبی سیاسی دەکات.

پێنجەم : بڕیارە پەسەندکراوەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی واژۆ دەکات و ئاراستەی لایەنی پەیوەندیداری دەکات.

شەشەم : دەسەڵاتی پێکهێنانی لیژنەی کاتی هەیە بۆ هەر کێشەیەکی حزبی کە ڕووبەڕووی ئەنجومەن دەکرێتەوە.

حەوتەم : سەرپەرشتیکردنی کۆمسیۆنەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی.

ماددەی (٣٢)

یەکەم : دەسەڵاتەکانی جێگری سکرتێر بریتین لە:

أ) جێگـــــرەوەی ســــکرتێر دەبێـــت لەکـــاتی ئامادەنەبوونیدا.

ب) هاوکـــاریی ســـکرتێر دەکـــات بـــۆ سەرپەرشـــتی کۆمسیۆنەکان.

ج) هەر دەسەڵاتێکی تر، کە لەلایەن سـکرتێرەوە پێـی دەدرێت.

دووەم : دەسەڵاتەکانی بڕیاردەری ئەنجومەن بریتین لە:

أ) چاودێریکردنی پرۆسەی دەنگدان لەناو ئەنجومەن.

ب) نووسین و رێکخستنەوەی کۆنووسی کۆبونەوەکانی ئەنجومەن.

ج) راگەیاندنی کارنامەی کۆبوونەوەکان.

بەشی پێنجەم
هاوسەرۆك

مەرج و ئەرك و دەسەلاتەکانی

ماددەی (٣٣)

یەکەم : هاوسەرۆک لە (٢) هەڤاڵ پێکدێت بۆ کارکردن و هاوبەشی کردن لە بەڕێوەبردنی (ی.ن.ک) دا.

دووەم : هاوسەرۆک، راگری هاوسەنگی دەبن و کاردەکەن بۆ جێبەجێکردنی پەیڕەوی ناوخۆ و یەکڕیزی و یەک گوتاری و یەک هەڵوێستی سەرجەم ئۆرگانەکان و نوێنەرایەتی (ی.ن.ک) دەکەن لە ناوەوەو دەرەوە و لە بەردەم دامو دەزگا حکومی و یاساییەکاندا.

سێیەم : ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبن و لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی هەڵدەبژێردرێن.

چوارەم : هەموو رێککەوتن و هاوپەیمانییەکان بەگوێرەی پەیڕەوی ناوخۆ دەبن.

ماددەی (٣٤)

یەکەم : تەمەنیان لە (٤٠) ساڵ کەمتر نەبێت.

دووەم : ناو و ناوبانگیان باشبێت و شارەزابن لەبواری سیاسەتدا.

سێیەم : لانیکەم (١٠) دە ساڵ خەباتی سیاسی و ڕێکخراوەییان لە ریزەکانی (ی.ن.ک)دا بێ دابڕان هەبێت.

چوارەم : بە هیچ تاوانێکی ئابڕووبەر حوکم نەدرابن.

هەڵبژاردنی هاوسەرۆك

ماددەی (٣٥)

یەکەم : لەدوای پەسەندکردنی پەیڕەوی ناوخۆ، ئەنجومەنی سەرکردایەتی بە دەنگدانی ئازاد و نهێنی و راستەوخۆ و بە دەنگی (٣/٢)ی ئەندامانی ئەنجومەن ، (٢) دوو لە کاندیدەکان بە هاوسەرۆک هەڵدەبژێردرێن.

دووەم : لەکـاتی بـونی زیـاتر لە (٢) کاندیـد و بەدەسـت نەهێنـانی دەنگـی (٣/٢)ی ئەنـدامانی ئەنجـومەن، لە خولی دووەمدا بە زۆرینەی سادە ئەنجامەکە یەکلایـی دەکرێتەوە .

ماددەی (٣٦)

یەکەم : لەکاتی ئامادەنەبوونی هەریەکێک لە هاوسەرۆکان راستەوخۆ هاوسەرۆکەکەی تر دەسەڵاتەکانی دەگرێتە ئەستۆ .

دووەم :

ا) لەکـاتی پێشکەشـکردنی دەسـت لەکارکێشـانەوەی هـەردوو هاوسـەرۆک یـان یەکێکیـان ، بە دەنگـی زۆریـنەی سـادەی ئەنـدامانی ئەنجـومەن پەسـەند دەکرێت .

ب) لەکاتی پابەند نەبوون بە ئەرک و دەسەڵاتەکان، بە دەنگـی (٣/٢)ی ئەنـدامانی ئەنجـومەن ، متمـانە لە هاوسەرۆک یان یەکێکیان وەردەگیرێتەوە .

سێیەم : بۆ جێبەجێکردنی خاڵەکانی (ا، ب) لە برگەی دووەمی ئەم ماددەیە یان دروستبوونی بۆشایی لە پێگەی هاوسەرۆک یان یەکێکیان لەبەر هەر هۆیەک بێت، ئەنجومەنی سەرکردایەتی لەماوەی (٦٠) ڕۆژ دا هاوسەرۆکێکی تر هەڵدەبژێرێت بەپێی ڕێکارەکانی ماددەی (٣٥)ی ئەم پەیڕەوە.

ئەرك و دەسەڵاتەکانی هاوسەرۆك

ماددەی (٣٧)

یەکەم : بەرپرسیارە لە جێبەجێکردنی بڕیار و سیاسەتەکانی (ی.ن.ک).

دووەم : فەرمانی دانانی لێپرسراوی ئۆرگانەکان دەردەکەن، پاش هەڵبژاردنیان لەئەنجومەنی سەرکردایەتی.

سێیەم : سەرۆکایەتی کۆبوونەوەکانی مەکتەبی سیاسی بە دەوری دەبێت، لەکاتی وەک یەکی دەنگەکاندا دەنگی

ئەو هاوسەرۆکەی کۆبوونەوەکە بەڕێوە دەبات یەکلاکەرەوە دەبێت.

چوارەم : بەرپرسن لە ڕێکخستنی کاروباری دارایی و پەیوەندییەکان و هەر کاروبارێکی تر، کە بچێتە چوارچێوەی دەسەڵاتەکانیان.

پێنجەم : لەکۆڕ و کۆبوونەوەکانی (ی.ن.ک) لە ناوەوە و دەرەوە بە شێوەی دەوری بەشداری دەکەن.

شەشەم : هەماهەنگی نێوان ئەنجومەنی سەرکردایەتی و ئەنجومەنی باڵای سیاسی (ی.ن.ک) دەکەن.

حەوتەم : ڕێککەوتنە سیاسییەکان لە دوای پەسەندکردنیان لەلایەن ئەنجومەنی سەرکردایەتییەوە واژۆ دەکەن.

هەشتەم : گشتاندنی ڕێسا پەسەندکراوەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی.

نۆیەم : ڕاپۆرتی سیاسی و ڕێکخراوەیی بۆ کۆنگرە و کۆبوونەوەی ساڵانە ئامادە دەکەن .

دەیەم : سکرتاریەتێک بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری ڕۆژانەیان پێکدێنن.

یازدەیەم : مەکتەبی ئیدارە و دارایی گشتی، مەڵبەندی دیراساتی گشتی، ناوەندی کاروباری یاسایی راستەوخۆ بە هاوسەرۆکەوە دەبەسترێنەوە.

دوازدەیەم : پارێزەری سامان و موڵک و داهاتی (ی.ن.ک) دەبن و نابێت بۆ بەرژەوەندی خۆیان یان کەسوکاریان بەکاریان بهێنن.

سیازدەیەم : هاوسەرۆک پابەندی پەیڕەوی ناوخۆ و بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبن و بەرپرسیارن لەجێبەجێ کردنیان.

وتەبێژ:

ماددەی(٣٨)

یەکەم : بە هەڵبژاردن دیاری دەکرێت و ئەندامی مەکتەبی سیاسی دەبێت، تەنها کاری وتەبێژی دەبێت و هیچ ئەرکێکی تری نابێت.

دووەم : قسەکەری فەرمی یەکێتییە و گوزارشت لە رای فەرمی یەکێتی دەکات.

سێیەم : پێویستە زیاتر لە زمانێک بزانێت.

چوارەم : ئۆفیسێکی تایبەتی دەبێت.

بەشی شەشەم

مەکتەبی سیاسی

ماددەی (٣٩)

مەکتەبی سیاسی پێکدێت لە:

یەکەم : هاوسەرۆک.

دووەم : پێنج کارگێڕ.

سێیەم : لێپرسراوی مەکتەب و دەزگاکان.

چوارەم : وتەبێژ.

ئەرك و دەسەڵاتەکان

ماددەی (٤٠)

یەکەم : ئەنـدامانی مەکتەبـی سیاسـی دەبێـت ئەنـدامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی بن.

دووەم : کارگێڕان و لێپرسراوی دەزگاو مەکـتەب و وتـەبێژ لەلایەن ئەنجـومەنی سـەرکردایەتییەوە، بە زۆریـنەی

رەها هەڵدەبژێردرێن، لەکاتی بەدەست نەهێنانی ئەو ڕێژەیە لە خولی یەکەمدا، بۆ خولی دووەم بە زۆرینەی سادە هەڵدەبژێردرێن.

سێیەم : خۆپالاوتن بۆ لێپرسراوی ئەو ئۆرگانانەی کە دەبنە مەکتەبی سیاسی بەشێوەی تاک و بەگوێرەی پسپۆڕی و بەرەچاوکردنی هاوسەنگی جوگرافی دەبێت.

چوارەم : لەکاتی دروستبوونی بۆشایی، بەهەمان ئەو میکانیزمانەی برگەکانی (یەکەم و دووەم و سێیەم)ی ئەم ماددەیە ، شوێنەکانیان پڕ دەکرێنەوە.

پێنجەم : مەکتەبی سیاسی بەرپرسە لە جێبەجێکردنی بڕیارو راسپاردەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی و هاوسەرۆک.

شەشەم : جێبەجێکردنی پلان و بەرنامەی هەڵمەتەکانی هەڵبژاردنە گشتییەکان.

حەوتەم : ئامادەکردنی بودجەی ساڵانەی ئۆرگان و دامودەزگاکانی (ی.ن.ک) دوای پێشنیازکردن لەلایەن مەکتەبی ئیدارەو دارایی گشتییەوەو ناردنی بۆ

ئەنجومەنی سەرکردایەتی بە مەبەستی پەسەندکردنی.

هەشتەم : جگە لە دەسەڵاتەکانی ئەم ماددەیە، مەکتەبی سیاسی ئەو دەسەڵاتانەی تر بەڕێوەدەبات، کە لەم پەیڕەوەدا پێی دراون.

نۆیەم : جگە لە جێبەجێکردنی کاروباری حزب، ئەندامانی مەکتەبی سیاسی هیچ کارێکی تر لە دەرەوەی (ی.ن.ک) ناگرنە ئەستۆ، حکومی بێت یان پەرلەمانی، دەبێت تەرخان بن تەنیا بۆ کاری حزبی.

دەیەم :

أ) لە مانگێکدا لانیکەم دووجار کۆبوونەوەی ئاسایی خۆی ئەنجام دەدات.

ب) کۆبوونەوەی نائاسایی لەسەر داوای هاوسەرۆک یان نیوەی ئەندامانی مەکتەبی سیاسی ئەنجام دەدرێت.

یازدەیەم : سکرتاریەتێک بۆ بەڕێوەبردنی کارەکانی پێکدەهێنێت، کە ئەندامێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی بەهەڵبژاردن لێپرسراوی دەبێت.

کارگێڕ

ماددەی (٤١)

یەکەم : لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی هەڵدەبژێردرێن.

دووەم : ئەندامی مەکتەبی سیاسی دەبن.

سێیەم : کاروباری رۆژانەی مەکتەبی سیاسی رادەپەڕێنێت.

چوارەم : هەمان مەرج و ئەرک و دەسەڵاتەکانی مەکتەبی سیاسی دەیانگرێتەوە.

بەشی حەوتەم

مەکتەبەکان

ماددەی (٤٢)

یەکەم: لێپرسراوی مەکتەبەکان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبن و دوای هەڵبژاردنیان بۆ لێپرسراوێتی مەکتەبەکان دەبنە ئەندامی مەکتەبی سیاسی.

دووەم: بەمەبەستی پێشخستنی ئیشوکارەکانی، هەر مەکتەبێک کۆنفرانسی ساڵانەی خۆی ئەنجام دەدات.

سێیەم: لێپرسراوی هەموو دەزگا و بۆرد و ناوەندەکان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبن، کە لەناو ئەنجومەنی سەرکردایەتی هەڵدەبژێردرێن.

چوارەم: لەکاتی وازهێنان، یان لە کاردابڕانی لێپرسراوی مەکتەبەکان، بەبێ پاساوی گونجاوی رێکخراوەیی و ئاگادارکردنەوەی ئۆرگانی سەرووی خۆی تا (٤٥)

ڕۆژ، ئەنجومەنی سەرکردایەتی لە ماوەی (١٥) ڕۆژدا بە هەڵبژاردن جێگاکەی پڕدەکاتەوە.

مەکتەبی ڕێکخستن

ماددەی (٤٣)

یەکەم : بالاترین دەسەڵاتی ڕێکخستنە لەناو (ی.ن.ک). ئەرکی سەرپەرشتی ئۆرگانەکانی ڕێکخستن و بەرنامەو نەخشەی گشتی ڕێکخستن دادەنێت.

دووەم : لە لێپرسراوی مەکتەب و بۆرد و بەشەکان پێکدێت ، بە ڕەچاوکردنی بەرکەوتەی جوگرافی و شارەزایی کاروباری ڕێکخستن و بە هەڵبژاردن دیاریدەکرێن.

سێیەم : دەرکردنی ڕێنمایی پێویست و گونجاو بۆ چۆنیەتی پێکهێنانی کۆمیتە و کەرت و پۆلەکانی ڕێکخستن دوای کۆنفرانسی مەکتەب و مەڵبەندەکان.

چوارەم : پلەی ڕێکخستن بەگوێرەی میکانیزم و ڕێکارێکی پەسەندکراو لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی لەسەر بنەمای پێشبرکێی هەڵبژاردن دەبێت.

پێنجەم:

ا- بۆردەکانی مەکتەب پێکدێن لە:

١) بۆردی ڕێکخستن.

٢) بۆردی ئامار.

٣) بۆردی هەڵسەنگاندن و بەدواداچوون.

ب- مەکتەب ئەم بەشانەی دەبێت:

٤) بەشی ڕاگەیاندن.

٥) بەشی کارگێڕی و دارایی.

ج- بەگوێرەی پێویست و بە بڕیاری کۆنفرانسی مەکتەب و مەڵبەندەکان و پەسەندکردنی ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەتوانێت بەشی نوێ بکاتەوەو لە (١١- ١٥) ئەندام مەکتەب پێکدێت.

شەشەم : لێپرسراوی مەڵبەندەکان ئەندامی مەکتەبی ڕێکخستن دەبن.

حەوتەم : مەکتەبی ڕێکخستن دەتوانێت پێشنیازی یەکخستن یان کردنەوەی مەڵبەندی نوێ بخاتە بەردەم ئەنجومەنی سەرکردایەتی بۆ پەسەندکردن.

ماددەی (٤٤)

مەکتەبی ڕێکخستن و مەڵبەندەکان لە کۆنفرانسی ڕێکخستنەوەی ئۆرگانەکانی خۆیاندا، سنوور و شێوازی کار و پەیکەر و ئەرک و دەسەڵاتی کۆمیتە و کەرت و پۆلەکان ، بە ڕەچاوکردنی پەیکەربەندی کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان ڕێکدەخەن.

مەڵبەند

ماددەی (٤٥)

یەکەم : ئۆرگانێکی باڵای (ی.ن.ک)ە لە سنوورێکی جوگرافی دیاریکراودا، کە لێپرسراوەکەی ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبێت و لەناو ئەنجومەن هەڵدەبژێردرێت.

دووەم : ئەنجومەنی مەڵبەند بەرزترین دەسەڵاتە لە مەڵبەنددا و ئەرکی جێبەجێکردنی نەخشەی گشتی ڕێکخستن و چالاکییەکانی (ی.ن.ک)ی دەکەوێتە ئەستۆ.

سێیەم : ئەنجومەنی مەڵبەند پێکدێت لە لێپرسراوی مەڵبەند و (٣) سێ جێگر و (١٠) دە کارگێڕ و لێپرسراوی کۆمیتەکان و ئەندامانی مەڵبەند لە بەشەکان.

چوارەم : ئەندامانی ئەنجومەنی مەڵبەند لە کۆنفرانسی مەڵبەند هەڵدەبژێردرێن، جگە لە لێپرسراوی کۆمیتەکان، کە لە کۆنفرانسی کۆمیتەکانی خۆیان هەڵدەبژێردرێن.

پێنجەم : هەربەشێک (٣-٥) ئەندام بەشی بە پلەی ئەندام مەڵبەند دەبێت، کە بە هەڵبژاردن دیاریدەکرێن.

شەشەم : بەشەکانی مەڵبەند پێکدێن لە:

أ) سەرجەم بۆرد و بەشەکانی مەکتەبی ڕێکخستن لە مەڵبەندەکاندا بوونیان دەبێت.

ب) لە کۆنفرانسی مەکتەبی رێکخستن و مەڵبەندەکان بەشەکانی تری مەڵبەند رێکدەخرێنەوە.

حەوتەم : مەڵبەند بۆی هەیە پێشنیازی پێکهێنانی هەر ئۆرگانێکی پێویست ، بۆ مەکتەبی رێکخستن بکات.

هەشتەم : جگە لەهەڤالآنی ناوبراو لەهەردوو بڕگەی (سێیەم و پێنجەم)ی ئەم ماددەیە، سەرجەم هەڤالآنی تر لە پلەکانی ئەندام و کارگێڕ و جێگرانی مەڵبەند لە ئەنجومەنەکانی راوێژکاری و پشتیوانیدا رێکدەخرێن بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ.

نۆیەم : لێپرسراوی بەشەکان جگە لە کاروباری مەڵبەند پەیوەندی خۆیان بە میکانیزمێک لەگەڵ ئۆرگانە پەیوەندیدارەکان رێکدەخەن.

مەکتەبی رێکخراوە دیموکراتییەکان

ماددەی (٤٦)

یەکەم : لە دوو بۆرد پێکدێت:

أ) جەماوەرییەکان.

ب) پیشەییەکان.

دووەم : سەرپەرشتی و هاوکاری سەرجەم ڕێکخراوە جەماوەری، پیشەیی، ناحکومی و حزبییەکان دەکات.

سێیەم : بەشداریکردن و ڕێنوێنی کردنی ئەو کارو چالاکیانەی خزمەت بە کۆمەڵگەی مەدەنی و (ی.ن.ک) دەکەن.

چوارەم : مەکتەب پێکدێت لە (١١) ئەندام مەکتەب بۆ هەر بۆردێک لە (٣- ٥) ئەندام مەکتەبی دەبێت.

مەکتەبی پەیوەندییەکان

ماددەی (٤٧)

یەکەم : بەرپرسە لەدروستکردن و پتەوکردنی پەیوەندییەکانی (ی.ن.ک) لەگەڵ پارت و لایەنە سیاسییەکان و ڕێکخراوە جیهانییەکانی ناوخۆیی و دەرەکی ، بە مەبەستی لۆبیکردن و بەهێزکردنی پێگەی (ی.ن.ک) لەسەر ئاستی کوردستان و عێراق

و وڵاتانی دەرەوە، دانانی نوێنەرانی (ی.ن.ک) لەدەرەوەی وڵات بەهەماهەنگی مەکتەبی ناوەندەکانی دەرەوە و گرنگیدان بە باڵیۆزخانە و کونسوڵگەرییەکان و ڕێکخستنی پرۆتۆکۆلی (ی.ن.ک) لە کارە سەرەکییەکانی دەبێت.

دووەم : لە چوار بۆرد پێکدێت:

أ) **بۆردی پەیوەندییە کوردستانییەکان** : سەرپەرشتی و گرنگیدان بە پەیوەندییەکانی (ی.ن.ک) لەگەڵ پارت و ڕێکخراوە سیاسییەکانی کوردستان.

ب) **بۆردی پەیوەندییە عێراقییەکان** : سەرپەرشتی و گرنگیدان بە پەیوەندییەکانی (ی.ن.ک) لەگەڵ پارت و ڕێکخراوە سیاسییەکانی عێراق.

ج) **بۆردی پەیوەندییە هەرێمایەتییەکان**: سەرپەرشتی و گرنگیدان بە پەیوەندییەکانی (ی.ن.ک) لەگەڵ پارت و ڕێکخراوە سیاسییەکان لە وڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست.

د) **بۆردی پەیوەندییەکانی دەرەوە**: سەرپەرشتی و گرنگیدان بە پەیوەندییەکانی (ی.ن.ک) لەگەڵ پارت

و ڕێکخراوە سیاسییەکان لە وڵاتانی جیهان لە ڕێی نوێنەرەکانی (ی.ن.ک) لەو وڵاتانە.

سێیەم : بە ڕەچاوکردنی زمانزانی و شارەزایی لە بواری پەیوەندییەکان هەر بۆردێک لە (٣-٥) ئەندام مەکتەب پێکدێت.

مەکتەبی ڕاگەیاندن

ماددەی (٤٨)

یەکەم : پێکدێت لە:

أ) چاپەمەنی.

ب) پەخش.

ج) میدیای نوێ.

دووەم : مەکتەبی ڕاگەیاندن چەتری کۆکەرەوەی کەناڵە جیاجیاکانی ڕاگەیاندن دەبێت، کە یەکێتی پێداویستییە مادییەکانیان دەستەبەر دەکات.

سێیەم : (٧-٩) ئەندام مەکتەبی دەبێت، لەگەڵ بەرپرسی کەناڵە مەرکەزییەکانی تۆڕی میدیایی یەکێتی، بەمەرجێک لە (١٥) ئەندام مەکتەب تێپەڕ نەکات.

چوارەم : هەڵبژاردنی ئەندام مەکتەبەکان لەسەر بنەمای پسپۆڕی لە بواری کاری خۆیاندا دەبێت.

پێنجەم : کار بۆ جێبەجێکردنی سیاسەتی راگەیاندنی یەکێتی لە ناوەوەو دەرەوە دەکات.

شەشەم : دەسەڵاتی دەرکردنی رۆژنامە و رۆژنامەی ئەلیکترۆنی و گۆڤار و کردنەوەی کەناڵی بینراو و بیستراوی دەبێت، لەناو هەرێم و عێراقی فیدراڵ و دەرەوەی وڵات بەپێی یاسا.

مەکتەبی گەشەپێدانی بیر و هۆشیاری

ماددەی (٤٩)

یەکەم : پێکدێت لە:

أ) بۆردی ئەکادیمیای کادیران.

ب) بۆردی ئەرشیف و مێژوو.

ج) بۆردی توێژینەوە و رووناکبیری.

دووەم: دانانی ئەندامی مەکتەب لەسەر بنەمای پسپۆڕی و توانا و لێوەشاوەیی دەبێت.

سێیەم: هەر بۆردێک (٣ - ٥) ئەندام مەکتەبی دەبێت.

مەکتەبی شەهیدان و تێکۆشەران

ماددەی (٥٠)

یەکەم : پێکدێت لە:

أ) بۆردی شەهیدان و کاروباری جینۆساید.

ب) بۆردی تێکۆشەران پێکدێت لە: کۆمەڵە و ڕێکخراوەکانی پێشمەرگەی دێرین، کەمئەندامانی سەنگەر، زیندانیانی سیاسی و ڕێکخستنە دێرینەکان.

دووەم : هەر بۆردێک (٣-٥) ئەندام مەکتەبی دەبێت، بەمەرجێک لە (١١) ئەندام تێپەڕنەکات.

سێیەم : تێدەکۆشێت لە ڕێگەی لایەنی پەیوەندیدار و پەرلەمان و حکومەتەوە ماف و خزمەت بۆ وارسی شەهیدان و ئەنفالکراوان و قوربانییانی کیمیاباران و

جینۆسـاید و ئێزیـدییەکان و تێکۆشـەران دەسـتەبەر بکات.

مەکتەبی ناوەندەکانی دەرەوە

ماددەی (٥١)

یەکەم : بەرپرسـە لە بەڕێـوەبردنی کاروبـاری (ی.ن.ک) لە دەرەوەی وڵات کە بـــــریتییە لە رێکخســــتن ، پەیوەنـــدییەکان ، رێکخـــراوە دیموکراتییەکـــان ، پێشمەرگە و تێکۆشەرە دێرینەکان و هەر ئۆرگـانێکی تری یەکێتی لە دەرەوەی وڵات.

دووەم : مەکتەبـی ناوەنـدی دەرەوە (٩) ئەنـدام مەکتەبـی دەبێت.

سێیەم : ناوەند لەهەر وڵاتێکدا شوێنی کۆمیتەکـان دەگـرێتەوە و ســەرجەم ئۆرگانەکــانی (ی.ن.ک) لە دەرەوە دەگــرێتە خۆی.

مەکتەبی کاروباری کۆمەڵایەتی و پێکهاتەکان

ماددەی (٥٢)

یەکەم : کاردەکـــات بـــۆ چارەســـەرکردنی کێشـــە کۆمەڵایەتییەکان لە چوارچێوەی یاسا و پتەوکردنی پەیوەندی نێوان چین و توێژە جیاجیاکانی کۆمەڵگا و هەوڵدان بۆ سەقامگیرکردنی کەلتوری پێکەوە ژیان لە هەرێمی کوردستان و عێراق.

دووەم :

لە دوو بۆرد پێکدێت:

أ) کۆمەڵایەتی.

ب) پێکهاتەکان.

سێیەم : هەر بۆردێک لە (٣- ٥) ئەندام مەکتەب پێکدێت، بە مەرجێک لە (١١) ئەندام تێپەڕنەکات.

دەزگای هەڵبژاردنەکان

ماددەی (٥٣)

یەکەم : لە دوو بۆرد پێکدێت:

أ) پەیوەندییە گشتییەکان.

ب) هەماهەنگی و بەدواداچوون.

دووەم : هەر بۆردێک لە (٣- ٥) ئەندام مەکتەب پێکدێت، بە مەرجێک لە (١١) ئەندام تێپەڕنەکات، کە دەبێت شارەزا و پسپۆری بواری هەڵبژاردن و کۆمسیۆن و تەکنەلۆژیای هەڵبژاردن بن.

سێیەم : لەکاتی ڕێکخستنی پەیکەری دەزگای هەڵبژاردنەکان ڕەچاوی پەیکەری کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان بکرێت، بەپێی بەرژەوەندی (ی.ن.ک) لە هەڵبژاردنەکان.

چوارەم :

أ) بەرنامە و پلانی هەڵبژاردنە گشتییەکان دادەڕێژێت و سەرپەرشتی هەڵمەت و پرسەکانی هەڵبژاردنەکان دەکات.

ب) سەرپەرشتی هەڵبژاردنە ناوخۆییەکانی ئۆرگانەکان و ڕێکخراوەکانی (ی.ن.ک) دەکات.

مەکتەبی ئیدارە و دارایی گشتی

ماددەی (٥٤)

یەکەم : لە سێ بۆرد پێکدێت:

ا) بۆردی داهاتی گشتی.

ب) بۆردی خەرجییە گشتییەکان.

ج) بۆردی پڕۆژە ئابوورییەکان.

دووەم : هەر بۆردێک لە (٣-٥) ئەندام مەکتەب پێکدێت.

سێیەم : دامەزراوەیەکە، بەرپرسە لە بەڕێوەبردن و پەرەپێدانی توانا ماددییەکانی (ی.ن.ک).

چوارەم :

أ) سەرجەم موڵک و داهاتەکان بە ناوی (ی.ن.ک) دەبێت و بە پێچەوانەوە بە ڕێکاری یاسایی دەگوازرێتەوە بۆ سەر موڵکی گشتی (ی.ن.ک).

ب) کۆی داهات و خەرجی و میلاکات ڕێکدەخات و تاکە سەرچاوەی خەرجییەکان دەبێت.

پێنجەم : سەرەتای مانگی کانونی یەکەمی هەموو ساڵێک ڕاپۆرتی دارایی (ی.ن.ک) ڕاستەوخۆ لەڕێی هاوسەرۆکەوە پێشکەش بە ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەکات بۆ پەسەندکردنی.

شەشەم : سەرپەرشتیاری مەکتەب و سەرپەرشتیاری هەر سێ بۆرد مانگی جارێک کۆدەبنەوە و بڕیاردان بە زۆرینەی دەنگ دەبێت.

ناوەندی کاروباری یاسایی

ماددەی (٥٥)

یەکەم : لە (٥–٧) ئەندامی مەکتەب پێکدێت، بە ڕەچاوکردنی پسپۆڕی و شارەزایی یاسایی، بەمەرجێک هەر ئەندامێکی لە (١٠) ساڵ کەمتر خزمەتی یاسایی نەبێت.

دووەم : ئەندامێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی لێپرسراوی دەبێت و لە ئەنجومەن هەڵدەبژێردرێت.

سێیەم : نوێنەرایەتی یاسایی سەرجەم ئۆرگانەکانی (ی.ن.ک) دەکات، بۆ هەر پرسێکی یاسایی پەیوەندیدار بە کاروباری حزب.

مەڵبەندی دیراساتی گشتی:

ماددەی (٥٦)

یەکەم : ئەندامێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی لێپرسراوی دەبێت و لە ئەنجومەن هەڵدەبژێردرێت.

دووەم : پەیــــکەرو ئەرکەکــــانی بەگــــوێرەی ڕێســـــایەک ڕێکدەخات.

سێیەم : کاردەکات بۆ پاراستنی بەرژەوەندییە باڵاکانی (ی.ن.ک).

بانکی زانیاری:

ماددەی (٥٧)

یەکەم : ئەندامێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی لێپرسراوی دەبێت و لە ئەنجومەن هەڵدەبژێردرێت.

دووەم : سەر بە ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبێت.

سێیەم : داتــای ئەنــدامان و کــادرانی (ی.ن.ک) لەســەر بنەمــای زانیــاری بــانکی و بەگــوێرەی میکــانزمێکی هاوچەرخ ڕێکدەخات.

چوارەم : (٥ – ٧) ئەندام مەکتەبی دەبێت.

دەزگای دەستپاکی و چاودێری دارایی:

ماددەی (٥٨)

یەکەم : ئەندامێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی لێپرسراوی دەبێت و لە ئەنجومەن هەڵدەبژێردرێت.

دووەم : سەر بە ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبێت.

سێیەم : ئەرکەکانی چاودێری دارایی و دەستپاکی لە ئەستۆ دەگرێت.

چوارەم: (٥-٧) ئەندام مەکتەبی دەبێت.

بۆردی وەرزشی:

ماددەی (٥٩)

یەکەم : بە رەچاوکردنی پسپۆریی وەرزشی، **لێپرسراوەکەی** ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبێت و لەناو ئەنجومەن هەڵدەبژێردرێت.

دووەم : لە دوو بەشی سەرەکی پێکدێت:

أ) یانە و یەکێتییە وەرزشییەکان.

ب) تیپە میللییەکان.

سێیەم : هەوڵدان بۆ بەهێز کردنی رۆڵی (ی.ن.ک) لە بواری وەرزش.

چوارەم : لەلایەن کارگێڕەوە سەرپەرشتی دەکرێت.

پێنجەم : لە (٥ – ٧) ئەندامی مەکتەب، کە وەرزشکار یان شارەزای بواری وەرزشی بن، پێکدێت.

بەشی هەشتەم

ئەنجومەنی باڵای سیاسی

و

بەرژەوەندییەکانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان

ماددەی (٦٠)

یەکەم : ئەنجومەنی باڵای سیاسی و بەرژەوەندییەکانی (ی. ن. ک) پێکدێت لە سەرۆکی ئەنجومەن و (٨) ئەندام لە ئەندامانی مەکتەبی سیاسی خولی پێشوو و تێکۆشەرێکی قاڵبووی خەباتی سیاسی و پێشمەرگایەتی (ی. ن. ک) ، لە کۆنگرە متمانەیان پێدەدرێت.

دووەم : سەرۆک و ئەندامانی ئەنجومەن، نابێت تەمەنیان لە (٥٠) ساڵ کەمتر بێت .

سێیەم : بۆچوون و بڕیاری ئەنجومەنی باڵا لەسەر پرسە سیاسی و چارەنووسسازەکانی (ی.ن.ک) دوای رێککەوتن لەگەڵ مەکتەبی سیاسی و پەسەندکردنی لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبێتە بڕیاری (ی.ن.ک).

چوارەم : ئەنجومەنی باڵا بەهەماهەنگی لەگەڵ ئەنجومەنی سەرکردایەتی، بڕیاری یەکگرتن لەگەڵ لایەنی سیاسی و سەرکردەو کەسایەتی تر دەدەن، کە بیانەوێت درێژە بەخەبات بدەن لە ریزەکانی (ی.ن.ک).

پێنجەم : ئەنجومەنی باڵای سیاسی بەهەماهەنگی لەگەڵ هاوسەرۆک لەکاتی پێویستدا داوای کۆبوونەوە لەگەڵ هاوسەرۆک و مەکتەبی سیاسی دەکات.

شەشەم : لە پرسە ستراتیژییەکان و سیاسەتی گشتی تایبەت بە پەیوەندییەکانی یەکێتیی لە هەرێمی کوردستان، عێراق، هەرێمایەتی و نێودەوڵەتی، بە هاوبەشی لە نێوان سەرۆکی ئەنجومەن لەگەڵ هاوسەرۆکان کاری لەسەر دەکەن.

حەوتەم : سەرۆکی ئەنجومەن دوای بڕیاری ئەنجومەنی باڵا بە هەماهەنگی لەگەڵ هاوسەرۆک لەکاتی تەنگژە و روداوی نەخــوازراو داوای کۆبــوونەوەی نائاســایی مەکتەبــی سیاسی دەکات.

هەشتەم : ئەنجومەنی باڵا پڕۆژەیان دەبێت بۆ هەر پرسێکی پەیوەست بە پاراستنی بەرژەوەندییە باڵاکانی (ی.ن.ک).

نۆیەم : بەپێی دەسەڵاتە دیاریکراوەکانی مەکتەبی ئیدارە و دارایی گشتی کە لە مادەی (٥٤)ی پەیڕەوی ناوخۆدا هاتووە، وێنەیەک لە راپۆرتی دارایی دەنێردرێت بۆ سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای سیاسی و بەرژەوەندییەکانی (ی. ن. ک).

دەیەم : ئەنجومەنی باڵا بارەگا و پەیڕەوی کار و سکرتاریەت و بودجەی مانگانەی خۆی دەبێت.

یــانزەیەم : ئەنجــومەن تــا بەســتنی کــۆنگرەی پێــنجەم لە کارەکانی بەردەوام دەبێت.

بەشی نۆیەم

حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی (٦١)

ئەنجومەنی سەرکردایەتی دەبێت لانیکەم رێژەی (٢٥٪)ی ژنـــان لەئۆرگانەکـــانی (ی.ن.ک) دوای پەســـەندکردنی ئەم پەیڕەوە جێبەجێ بکات.

ماددەی (٦٢)

ئەنجومەنی سەرکردایەتی بە دەنگی (٣/٤)ی ئەندامانی بۆی هەیە ژمارەیەک کورسی بۆ ئەندامێتی ئەنجومەنی سەرکردایەتی زیاد بکات، بۆ ئەو کەسایەتییە سەرکردە و پارتە سیاسییانەی دەیانەوێت لەناو ریزەکانی (ی.ن.ک) دا درێژە بە خەباتیان بدەن.

ماددەی (٦٣)

ســـەرجەم ئەنــدامانی (ی.ن.ک) لەو پــلانەی لە خـــوارەوە دیـــاریکراون ، فـــۆرمی بەرژەوەنـــدییە داراییەکـــانی خۆیـــان پێشکەش بە دەزگای دەستپاکی و چاودێری دارایی دەکەن :

أ) ئەندامانی ئەنجومەنی باڵای سیاسی.

ب) ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی.

ج) ئەندامانی پەرلەمان.

د) حکومەت (بەرکەوتـــەی ی.ن.ک) لە پلـــەی جێگـــر و بەڕێوەبەری گشتی بۆ سەرەوە.
پارێزگار و جێگری پارێزگار و ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگـا و سـەرۆکی شـارەوانییەکان لەسـەر لیسـتی (ی.ن.ک).

ماددەی (٦٤)

ســـەرجەم لێپرســـراوانی ئۆرگانەکـــانی (ی.ن.ک) لەســـەر بنەمـــای هەڵبـــژاردن دوای پەســـەندکردنی ئەم پەیـــڕەوە ڕێکـدەخرێنەوە، بەپێـی دوا لیسـتی ئامـاری پەسـەندکراو لە

کۆنفرانســـی کـــۆمیتە و مەڵبەنــد و دەزگـــاو مەکتەبەکـــان لەکۆنگرەی چوارەم.

ماددەی (٦٥)

ئەندامانی (ی.ن.ک) لە هەموو ئۆرگانەکـان، کە ناویـان لەم پەیـــڕەوەدا نەهـــاتوە، بە ڕێســـایەکی پێشـــنیازکراو لەلایەن مەکتەبـــی ڕێکخســـتن و پێـــداچوونەوەی ناوەنـــدی کاروبـــاری یاسایی و پەسەندکردنی لەلایەن ئەنجومەنی سەرکردایەتییەوە ڕێکدەخرێن.

ماددەی (٦٦)

ســـەرجەم ئۆرگانەکـانی (ی.ن.ک) دوو ئەنجـومەن دروســـت دەکەن بەنـــاوی ئەنجومەنەکانی (پشـــتیوانی و راوێژکـــاری) لە هەڤـــاڵانی ئەنجـــومەنی ناوەنـــدی و ئەنـــدامانی مەکـــتەب و ئەنـــدامانی ئەنجـــومەنی مەکتەبەکـــان و مەڵبەنـــدەکان و ئۆرگانەکـانی تـــر، کە بنەمـا و شـێواز و ئەرک و دەســـەڵاتی ئەنجومەنەکان یەکگرتوو دەبێـت و ئەنجـومەنی ســـەرکردایەتی

بە گـــوێرەی ڕێســـایەک، پـــاش ئەنجامـــدانی کۆنفرانســـی ئۆرگانەکان، پەسەندی دەکات.

ماددەی (٦٧)

لە ســەرجەم ئۆرگانەکـانی (ی.ن.ک) بەشـی هەڵبـژاردن و ئامار یان ڕێکخەری ئەو پرسە دادەنرێت، بە شێوەیەک لەگەڵ بەرنامە و کاری دەزگای هەڵبژاردنەکان ڕێکبخرێت.

ماددەی (٦٨)

لێپرسراوی ئۆرگانەکان دەبێـت خۆیـان تەرخـان بـکەن بـۆ کاری حزبی.

ماددەی (٦٩)

دوای مـاوەیەک، کە لە (٦) مانـگ کەمتـر نەبێـت، بەپێـی پێویست ماددە و بڕگەکـانی ئەم پەیـڕەوە هەمـوار دەکـرێتەوە لەسەر داوای (٥٠) هەڤاڵ و بە پەسەندکردنی (٤/٥)ی دەنگـی ئەنـدامانی ئەنجـومەنی ســەرکردایەتی ، بـێ دەســتکاریکردنی بنەما گشتییەکان.

ماددەی (٧٠)

ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی و ئەنجومەنی باڵای سیاسی و کادیرانی پێشکەوتوو ، نابێت دەسەڵاتی حزبی بۆ هیچ چالاکییەکی بازرگانی و ئابووری بە شێوەی تاک یان هاوبەش، بۆ خۆیان یان کەسی نزیکیان بەکار بهێنن.

ماددەی (٧١)

پلەی رێکخراوەیی تەنها بۆ ئۆرگان دەبێت.

ماددەی (٧٢)

سەرجەم ئۆرگانەکان پەیڕەوی کاری خۆیان دەبێت و لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی پەسەند دەکرێت.

ماددەی (٧٣)

سکرتاریەتی سەرۆک مام جەلال وەک خۆی دەمێنێتەوە، هاوشێوەی هەر ئۆرگانێکی تری (ی.ن.ک) مامەڵەی لەگەڵ دەکریت.

ماددەی (٧٤)

بۆ ڕێکخستنی بەشی هەشتەمی ئەم پەیڕەوە لیژنەیەکی هاوبەش لەئەنجومەنی سەرکردایەتی و ئەنجومەنی باڵای سیاسی پێکدێت.

ماددەی (٧٥)

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی کۆنگرەی چوارەم بۆ هەموار و پەسەندکردنی پەیڕەوی ناوخۆ لە (٢٠١٩/١٢/٢١) بە ئەنجومەنی سەرکردایەتی دا، ئەنجومەنەکە لە ماوەی (٣٠) سی ڕۆژ، پاش پەسەندکردنی ئەم پەیڕەوە، سکرتاریەتی ئەنجومەن، هاوسەرۆک، کارگێڕ، مەکتەبی سیاسی و لێپرسراوی ئۆرگانەکان بە هەڵبژاردن دیاری دەکات.

ماددەی (٧٦)

سەرجەم ئەندامانی ئۆرگانەکان پابەندی ئەم پەیڕەوە دەبن و کار بۆ جێبەجێکردنی دەکەن.

ماددەی (٧٧)

دوای راسپاردنی ئەنجومەنی سەرکردایەتی لەلایەن کۆنگرەی چوارەم لە (٢١ – ١٢-٢٠١٩) بۆ هەمواری پەیڕەوی ناوخۆ، ئەم پەیڕەوە لە رۆژی (٢٠٢٠/٠٢/١٨) پەسەندکرا.

ماددەی(٧٨)

هەر بڕیارێک لەلایەن ئەنجومەنی سەرکردایەتییەوە پەسەند بکرێت ، لە رۆژی پەسەندکردنییەوە کاری پێدەکرێت.

ماددەی(٧٩)

کار بە هیچ دەقێک ناکرێت، کە ناکۆک بێت لەگەڵ ئەم پەیڕەوە.

ماددەی(٨٠)

ئەم پەیڕەوە، پاش پەسەندکردنی بە دەنگی (٣/٢)ی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی جێبەجێبکرێت.